

176575

T. C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**SERVİS SORUMLU HEKİMLERİNİN
SERVİS HEMŞİRELERİNİN GÖREVLERİNE İLİŞKİN
BİLGİ VE GÖRÜŞLERİNİN SAPTANMASI**

**HEMŞİRELİK HİZMETLERİ YÖNETİMİ PROGRAMI
BİLİM UZMANLIĞI TEZİ**

AYŞE FİRDEVS KESKİN

ANKARA — 1985

T. C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SERVİS SORUMLU HEKİMLERİNİN
SERVİS HEMŞİRELERİNİN GÖREVLERİNE İLİŞKİN
BİLGİ VE GÖRÜŞLERİNİN SAPTANMASI

HEMŞİRELİK HİZMETLERİ YÖNETİMİ PROGRAMI
BİLİM UZMANLIĞI TEZİ

AYŞE FİRDEVS KESKİN

Rahber Öğretim Üyesi : Doç. Dr. GÜLTEN UYER

ANKARA - 1985

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa No.</u>
TABLOLAR	111-1V
BÖLÜM I. GİRİŞ	1
A. Problem	1
B. Araştırmanın Amacı	4
C. Araştırmanın Önemi	4
BÖLÜM II. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	5
A. Araştırmanın Şekli	5
B. Araştırmanın Yapıldığı Yer	5
C. Örneklem	6
D. Verilerin Toplanması	6
E. Değerlendirme	7
BÖLÜM III. BULGULAR ve YORUM	11
BÖLÜM IV. SONUÇ, ÖNERİLER, ÖZET	42
A. Sonuç	42
B. Öneriler	46
C. Özet	47
KAYNAKÇA	49
EK	52

T A B L O L A R

<u>TABLO</u>	<u>Sayfa No.</u>
I Araştırma Kapsamına Alınan Hekimlerin Özelliklerine Göre Dağılımı _____	12
II Araştırma Kapsamına Alınan Hekimlerin Özelliklerine Göre Bilgi Puanlarının Dağılımı _____	13
III A-B Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hastanın Servise Kabulü ve Hastaneye Uyumunda Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri _____	14-15
IV Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hastanın Genel Durumu İle İlgili Değişikliklerin İzlenmesinde Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri _____	16
V Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hastanın Sıvı-Elektrolit Dengesinin Korunmasında Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri _____	18
VI Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hastanın Fizyolojik İhtiyaçlarının Giderilmesinde Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri _____	19
VII Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hastanın Solunumuna Yardımda Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri _____	21
VIII Hekimlerin Özelliklerine Göre, Tedavi Uygulamalarında Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri _____	22
IX Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hastanın Korku ve Endişelerinin Giderilmesinde Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri _____	24
X Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hastanın Sağlık Eğitiminde Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri _____	25
XI Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hastanın Muayenesi, Tetkik ve Ameliyata Hazırlanması ve Pansumanının Yapılmasında Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri _____	27
XII Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hastanın Tanı İşlemlerinde Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri _____	28
XIII Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hastaya Sonda ve Tüp Takılması İşlemlerinde Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri _____	30
XIV A-B Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hemşirelerin Hastanın İzlenmesi ve Hastaya Acil Müdahaleyi Gerektiren Görevleriyle İlgili Görüşleri _____	31-32

TABLOSayfa No.

XV	Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hasta Bakım Planının Yapılmasında Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri _____	34
XVI	Hekimlerin Özelliklerine Göre, Ev İdaresi Personelinin Denetim ve Değerlendirilmesinde Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri _____	35
XVII	Hekimlerin Özelliklerine Göre, Servisle İlgili Araç, Gereç, Malzeme ve Gerekli Onarımların Sağlanmasında Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri _____	37
XVIII	Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hastanın Ölümcül Olması ve Ölümü Halinde Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri _____	38
XIX	Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hemşirelerin Hizmet-içi Eğitim Programlarının Yapılması Görevleriyle İlgili Görüşleri _____	40

I - G İ R İ Ő

A. Problem

Hastaların tanı, tedavi ve bakım işlemlerinin görüldüğü yataklı tedavi kurumlarında sözkonusu işlemler geniş kapsamlı bir sağlık ekibi tarafından yürütülmektedir. Bu ekip, sağlık ekibinin hasta, hekim, hemşire üçlüsüne ek olarak ev idaresi ve sekreterlik hizmetleri personeli ve hastanın durumu ve gereksinimlerine göre değişmek üzere öğretmen, psikolog ve fizyoterapist gibi görevlilerden oluşmaktadır (11,22).

Ortak hedefi hastaya en iyi tedaviyi sağlamak ve bakım vermek için, görevlere ilişkin sorumluluk ve yetkilerin paylaşıldığı bu ekipte, değişik meslek gruplarından gelen üyelerin her birinin yeri eşit ölçüde önem taşımaktadır (1,6,18). Ancak hekimin, hastaya tanı koyması ve tedavisini planlamasıyla, ekipteki diğer üyelerin görevlerini ortaya çıkarması rolü nedeniyle ekipte ayrı bir yeri olduğu bilinmektedir (5). Hemşire ise, bir yandan ekibin üyesi olarak hekimin belirlediği tanı ve tedavi hizmetleri kapsamında bağımlı ve bağımsız görevlerini sürdürürken, diğer yandan ekipteki hasta bakımıyla ilgili personeli yönlendirme, eğitme ve denetleme işlevlerini yerine getirir (17,19,21). Hemşirenin bu işlevlerine ek, hasta gözlemlerine dayalı verileri hekime sözlü ve aynı zamanda yazılı olarak iletmesi işleviyle, hekimin hastanın tanı, tedavi ve bakım kararlarını etkileyeceği düşünülürse, ekipte hemşirenin de yerinin çok önemli olduğu söylenebilir (4,7,14). Ancak, hekimin ve hemşirenin ekip içindeki görevleri gereği ayrı birer yerlerinin olduğunun belirtilmesi,

ekipteki diğer üyelerin görevlerinin ikinci derecede önemli olduğu anlamına gelmemektedir.

Ekip çalışmalarında başarılı olunabilmesi için, iyi ilişkilerin kurulması da önemli unsurlardan biridir (9,15). İyi ilişki ise üyelerin iyi iletişim sağlamalarını, birbirlerini anlamalarını, birbirlerine saygılı ve toleranslı olmalarını gerektirir (2,12). Ancak, hangi işin kimin tarafından yapılacağına bilinmemesi halinde ilişkileri zedeleyen, iletişimi aksatan, işbirliğini engelleyen durumların ortaya çıkması çok doğaldır (13). Çünkü bu tür belirsizliklerin olduğu çalışma ortamında üyeler, görev kapsamına girmeyen işlerin yapılmasını birbirlerinden talep etmekte, bu talebin karşılanmaması halinde ise ilişkiler zedelenmektedir (10). Yine bu eksiklik, bazen işlerin değişik üyeler tarafından tekrarı ile zaman kaybına ve önemli işlerin ihmaline neden olmaktadır. Bu nedenle ekip çalışmasında başarı sağlanmasının en önemli koşullarından biri de üyelerin yapmakla yükümlü oldukları görevlerin, görevin sahibi kadar, ekibin her üyesi tarafından bilinmesidir (18,20).

Hemşirenin, Türk Hemşireler Derneği Eğitim Komitesi'nin belirlediği yatak başı hizmetleri şunlardır (8) :

- Tedavi edici sağlık hizmetlerinde hemşire hastanın ;
- Fizyolojik, psikolojik ve sosyo-ekonomik gereksinimlerini dikkate alarak servise kabulünde ve hastaneye uyum sağlanmasında,
 - Solunumunda,
 - Dolaşımında,
 - Beslenmesinde,
 - Boşaltımında,
 - Sıvı-elektrolit dengesinin devamında,
 - Tanı işlemlerinin uygulanmasında,
 - Günlük yaşam aktivitelerinin devamını sağlamada,
 - Zihinsel aktivitelerinin devamında,
 - Duygu, endişe ve korkusunu çevresi ile paylaşmasında,
 - Hastalığa ve hareketsizliğe bağlı komplikasyonlar, hastane enfeksiyonları ve kazalardan korunmasında,
 - Beden ısısının normal sınırlar içinde tutulması için gerekenin yapılmasında,

- Dinsel inanç, örf, adet ve geleneklerinin gerektirdiği gereksinimlerinin karşılanmasında yardımcı,
- Hasta, hasta ailesi, hekim, sağlık ekibi üyeleri hastane personeli ve diğer ilgili kuruluşlarla iletişim ve eşgüdüm sağlamada,
- Sağlık ve hastalığın gerektirdiği sağlık eğitiminde,
- Çevresi ile sosyal ilişki kurmasında,
- Taburculuk işlemlerinin başlatılması ve yürütülmesinde,
- Hastanın taburcu olduktan sonra sağlığını koruması ve geliştirmesi için başvurabileceği kurumlara yöneltilmesinde,
- Terminal dönemde psikolojik yönden desteklenmesinde ve bedensel bakımın verilmesinde yardımcı olur.

Hemşire yukarıda sözü edilen işlevleri yerine getirirken öncelikle hastanın katkısını sağlayarak ve aynı zamanda tüm çevresel koşulları göz önüne alarak bilgi ve becerisini kullanarak :

- Hastanın hakkında yeterli bilgi toplar,
- Hastayı gözler,
- Hastaya ilişkin sorunları saptar, bunları önem sırasına dizer ve analizini yapar,
- Bakım planı yapar,
- Bakım planını uygulamaya koyar,
- Verdiği bakım değerlendirir ve değerlendirme sonucuna göre aksayan yönlerini düzeltmeye çalışır,
- Bakımdan sorumlu olduğu hastası hakkında ilgililere rapor verir.

Bu hizmetlerin yerine getirilmesinde hemşirelik bakım personeli kapsamına giren elemanın yönetilmesi, yönlendirilmesi, denetlenmesi ve değerlendirilmesi ise, servis sorumlu hemşiresinin yükümlülüğündedir (19,22).

Hacettepe Üniversitesi Erişkin Uygulama Hastanesinde hemşirelik işlevleri, Türk Hemşireler Derneği Eğitim Komisyonu'nca belirlenen hizmetlere uygunluk göstermesine karşın, hemşirenin görevlerinin hekimler tarafından tam olarak bilinmemesi, diğer görevlilerin yerine getirmesi gereken bazı işleri de hemşireden beklemeleri ve hemşireyi sadece kendilerine yardım eden görevli olarak görmeleri gibi durumlardan kaynaklanan hekim-hemşire ilişkilerinde bozulmalar, hemşirelik hizmetleri yönetimine sorun olarak getirilmektedir (3). Hemşirenin, bu ilişkilerin bozulmasından çekinerek, kendi görevi olmadığı halde yapılması istenen işleri yerine

getirmesi ise, hasta bakımına yeterli zaman ayıramama ve bakımda aksamalar gibi durumlarla sonuçlanmaktadır.

B. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, servis sorumlu hekimlerinin, servis hemşirelerinin görevlerine ilişkin bilgi ve görüşlerinin saptanmasıdır.

C. Araştırmanın Önemi

Hekimin, hemşirenin görevlerine ilişkin bilgi ve görüşlerinin tam olarak ortaya çıkması, hekimlere hemşirelerin görevlerine ilişkin verilmesi gereken bilgi kapsamını belirleme ve sonuç olarak da hemşirenin görev kapsamına girmeyen işlerin talep edilmesini önleme ve bundan kaynaklanan sorunlara çözüm getirme açısından önem taşımaktadır.

I I - A R A Ş T I R M A N I N Y Ö N T E M İ

A. Araştırmanın Şekli

Araştırma, Hacettepe Üniversitesi Erişkin Uygulama Hastanesi servislerinde çalışan sorumlu hekimlerin, servis hemşirelerinin görevlerine ilişkin bilgi ve görüşlerinin saptanması amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

B. Araştırmanın Yapıldığı Yer

Araştırma, Hacettepe Üniversitesi Erişkin Uygulama Hastanesinin 32 servisinde yapılmıştır. Hastanede Genel Cerrahi, Toraks ve Kalp-Damar Cerrahisi, Ortopedi, Nöroşirürji, Kulak-Burun-Boğaz, Üroloji, Kadın-Doğum, Nöroloji, Koroner Bakım, Böbrek Transplantasyon, Göz, Dahiliye, Yanık Cerrahisi, Meme Cerrahisi, İnfeksiyon Hastalıkları, Nefroloji, Psikiyatri, Cildiye ve Plastik Cerrahi gibi tüm ihtisas dalları bulunmaktadır. Adı geçen ihtisas dallarından Dahiliye, Genel Cerrahi, Ortopedi, Nöroşirürji ve Kadın-Doğum gibi dallar için birden fazla servis bulunmaktadır. Geriye kalan servisler, birbirleriyle benzerlik derecelerine göre gruplandırılmış olduğundan, bazı servislerde birden fazla ihtisas dalı kapsamına giren hastalar bulunmaktadır. Hastanede toplam yatak sayısı 915 tir.

Hastanede hemşirelik hizmetleri, tüm yönetim işlevlerini bağımsız olarak yürüten bir Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğü tarafından yerine getirilmektedir.

Servislerde, 13 ü sağlık memuru olmak üzere toplam hemşire ve sağlık

memuru sayısı 267 dir. Her serviste, bir servis sorumlu hemşiresi bulunmaktadır. Servis sorumlu hemşiresi, hemşirelik hizmetlerinin yerine getirilmesinden birinci derecede sorumlu olmanın yanısıra, servisin hemşirelik personelinin yönetim, denetim ve değerlendirilmesinden sorumludur. Sorumlu hemşire ayrıca, hekim-hemşire, servis-Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğü, servis-diğer bölümler arası uyumu sağlamada koordinatörlük görevini yerine getirir, hekim-hemşire arası sürtüşmelerde, sorunu servis düzeyinde çözümlenmeye çalışır. Ancak çözümlenemediği hallerde, o servisle ilgili denetçi hemşireden yardım ister.

Her serviste, ihtisas dalına göre hastaların tedavisinden ve diğer hekimlerin yönetim, eğitim ve denetimlerinden sorumlu bir hekim vardır. Bu sorumlu hekimin görevlerinden biri de hasta için belirlenen tanı, tedavi ve bakım işlemlerinin yürütülmesinde, hekimlerle hemşireler arasında koordinatörlüğü sağlamaktır.

C. Örnekleme

Erişkin Uygulama Hastanesinde 32 servis vardır. Araştırmanın evreni, bu servislerde sorumlu olarak çalışan 37 hekimden oluşmaktadır. Verilerin geçerlik ve güvenilirliğini artırmak için evrenin tamamı örnekleme kapsamına alınmıştır.

D. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında Ek I de verilen, araştırmacı tarafından geliştirilen soru kağıdı kullanılmıştır. Bu soru kağıdı, hemşirenin görevleriyle ilgili kaynaklardan yararlanılarak ve ayrıca hekimlerden birkaçıyla yapılan görüşme sonunda saptanmış bilgilere dayanarak hazırlanmıştır.

Soru kağıdı aşağıdaki bilgileri içermektedir :

1. Kişiyeye özel bilgiler,
2. Hemşirenin görevlerine ilişkin bilgi ve görüşler;
 - Hastanın servise kabulü ve hastaneye uyumu,
 - Hastanın genel durumundaki değişiklikler,
 - Hastanın fizyolojik ihtiyaçlarının karşılanması,
 - Tedavi uygulamaları.
3. Hemşirenin hekimle birlikte çalışmasına ilişkin bilgi ve görüşler,
4. Hemşirenin bağımsız görevlerine ilişkin bilgi ve görüşler.

Hazırlanan soru kağıdındaki soruların geçerliğini ve güvenilirliğini saptamak için ön uygulama yapılmıştır. Ön uygulamadan sonra, gerekli düzeltmeler yapılan soru kağıdı, 18 Haziran - 8 Temmuz 1985 tarihleri arasında, araştırma kapsamına giren hekimlere tek tek araştırmacı ve eğitilmiş anketörler tarafından, görüşme tekniği ile uygulanmıştır (16).

E. Değerlendirme

Verilerin değerlendirilmesinde kişisel özelliklere ilişkin bilgiler bağımsız, hemşirenin görevlerine ilişkin bilgi ve görüşler bağımlı değişkenler olarak ele alınmıştır.

Bilgi sorularının değerlendirilmesinde, hemşirenin aşağıdaki görevlerine ilişkin bilgiler esas alınmıştır.

Servis Hemşirelerinin Görevlerine İlişkin Bilgiler (8,19,22):

I. Hasta bakımı ve tedavisi ile ilgili görevler :

1. Hastanın servise kabulünde ve uyumunda;
 - Hasta odasını düzenlemek,

- Hastayı yatağına almak, odayı diğer hastalarla paylaşıyorsa, diğer hastalarla tanıştırmak,
 - Servis ve servisteki görevliler hakkında bilgi vermek,
 - Hasta ve yakınlarına, hastane kuralları hakkında bilgi vermek,
 - Yatağına alınmış hastanın yaşam bulgularını ve genel durumunu hemşire gözlem formuna kaydetmek,
 - Hasta dosyasından, hastanın hastaneye yatırılışıyla ilgili bilgi edinmek, hekim istemine göre hastaya, hemşire bakım planı yapmak ve uygulamak,
 - Hastadan ve gerekiyorsa hasta yakınından, hastanın alışkanlıkları ve adetleri hakkında bilgi edinmek.
2. Hastanın genel durumuyla ilgili değişikliklerin izlenmesinde;
- Ateş-nabız-solunum izlemek,
 - Arter basıncı ve gerekiyorsa ven basıncını izlemek,
 - Bilinç durumunu izlemek,
3. Hastayı sıvı-elektrolit dengesinin devamı yönünden izlemede;
- Oral ve intravenöz yolla aldıklarını izlemek,
 - İdrar, kusmuk, ishal ve drenaj yoluyla çıkardıklarını izlemek,
4. Hastaya, fizyolojik ihtiyaçlarını gidermesinde yardımda;
- Yemeğini yedirmek,
 - Boşaltım ihtiyacını gidermesine yardım etmek,
 - Temizlik ve dinlenme ihtiyacını sağlamak,
 - Hastane enfeksiyonlarından ve komplikasyonlardan koruyucu bakım vermek,
 - Solunumuna yardımda gerekli işlemleri yapmak.

5. Tedavi uygulamalarında;
 - Oral yolla aldığı ilaçları vermek,
 - Haricen verilen ilaçları uygulamak,
 - Enjeksiyon yapmak.
6. Hasta muayenesinde, hastayı hazırlamak ve hekime yardım etmek,
7. Hastayı tetkike ve ameliyata psikolojik ve fizyolojik yönden hazırlamak,
8. Tanı işlemlerinde, hekime ve hastaya yardım;
 - İdrar, kan, gaita ve balgam örneği almak, bunların laboratuvara zamanında gönderilmesini sağlamak.
9. İdrar sondası, nazogastrik sonda, rektal tüp konması ve damar açma, biyopsi, pansuman yapılması gibi işlemlerde hekime yardım etmek,
10. Hastaya ve hasta yakınına, hekimle birlikte, hastanın tedavisi hakkında bilgi vermek,
11. Hastaya, sağlık eğitimi yapmak,
12. Hastanın genel durumundaki değişiklikleri, hekime iletmek ve hemşire gözlem formuna kaydetmek,
13. Vizite katılmak,
14. Acil hallerde, hekim gelinceye kadar hastaya, yeniden canlandırma işlemlerinden suni solunum ve kardiyak masaj yapmak.
15. Hastaya, taburcu olması halinde, hazırlanmasında ve işlemlerinin başlatılmasında yardımcı olmak,
16. Hastanın ölümcül olması ve ölümü halinde;
 - Hastayı yalnız bırakmamak,
 - Hastayla ve hasta yakınıyla, hekimle birlikte iletişim halinde olmak,

- Hastanın ölümü halinde, ölüyü hazırlamak,
- Ölünün eşyalarını, yakınına, yakını yoksa hastanenin ilgili bölümüne teslim etmek.

II. Servis düzeni ile ilgili görevler;

1. Servisin temizlik malzemesini sağlamak,
2. Servis temizliğinin ve diğer hizmetlerinin yerine getirilmesinde, görevli Ev İdaresi Hizmetleri Personelinin denetim ve değerlendirilmesini yapmak,
3. Tıbbi araç ve gereçlerin, her an kullanıma hazır halde bulundurulmasını sağlamak,
4. Tıbbi sarf malzemesini sağlamak,
5. Servisteki ilaçları muhafaza etmek,
6. Hizmet-içi eğitim programının yapılmasına ve programa katılmak.

Bilgi sorularının değerlendirilmesinde, her doğru cevaba 1 puan, her yanlış cevaba 0 puan verilerek bilgi puanı hesaplanmıştır. Araştırma kapsamına giren hekimlerin ortalama bilgi puanları hesaplanarak, ortalamanın altında ve ortalamanın üstünde puan alanlar, bağımsız değişkenler ile karşılaştırılmıştır.

Veriler, veri kodlama kağıdına geçirilmiş, hata kontrolü yapılmış, ve elde çetelenerek dizgelenmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde, yüzdelik ve ki-kare önemlilik testi kullanılmıştır. Hekimlerin hemşirelerin işlevlerine ilişkin görüşleri, tablolanmış ve yüzdelik ile değerlendirilmiştir (16).

I I I - B U L G U L A R v e Y O R U M

Araştırma kapsamına alınan hekimler, ihtisas dallarına göre iki grupta ele alınmış, buna göre, cerrahi grubuna; Genel Cerrahi, Toraks ve Kalp-Damar Cerrahisi, Kadın-Doğum, Üroloji, Nöroşirürji, Göz, Plastik Cerrahi, Kulak-Burun-Boğaz ve Ortopedi ihtisas dallarındaki 21 hekim, dahiliye ve diğer gruba; Dahiliye, Pediyatri, Nöroloji, Cildiye ve Psikiyatri ihtisas dallarındaki 16 hekim düşmüştür. Hekimlerin, ihtisas dallarına, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi ve diğer tıp fakültelerinden mezun olmalarına, Hacettepe Üniversitesi Hastanelerinden önce diğer sağlık kurumlarında çalışma durumlarına, sorumluluk süreleri ve sorumlulukları altındaki hekim sayılarına göre dağılımları Tablo I de gösterilmiştir.

Tablo I : Araştırma Kapsamına Alınan Hekimlerin Özelliklerine Göre Dağılımı..

ÖZELLİKLER	HEKİM SAYISI	%
<i>İhtisas Dalı</i>		
CERRAHI	21	56.8
DIĞER	16	43.2
<i>Toplam</i>	<i>37</i>	<i>100.0</i>
<i>Mezun Oldukları Tıp Fakültesi</i>		
H.Ü. TIP FAKÜLTESİ	23	62.2
DIĞER	14	37.8
<i>Toplam</i>	<i>37</i>	<i>100.0</i>
<i>Diğer Sağlık Kurumlarında Çalışma</i>		
ÇALIŞMAMIŞ	20	54.1
ÇALIŞMIŞ	17	45.9
<i>Toplam</i>	<i>37</i>	<i>100.0</i>
<i>Sorumluluk Süresi</i>		
1 - 5 ay	14	35.14
6 - 11 ay	9	24.32
12 ay +	14	35.14
<i>Toplam</i>	<i>37</i>	<i>100.00</i>
<i>Sorumlulukları Altındaki Hekim Sayısı</i>		
1 - 2	13	35.14
3 - 4	12	32.43
5 +	12	32.43
<i>Toplam</i>	<i>37</i>	<i>100.00</i>

Araştırma kapsamına alınan hekimlerin, hemşirelerin görevleriyle ilgili bilgi ve görüşleri, hekimlerin ihtisas dalları, mezun oldukları tıp fakülteleri ve diğer sağlık kurumlarında çalışma durumları gibi özelliklerine göre değerlendirilmiştir. Bu özelliklere göre bilgi puanlarının dağılımı, Tablo II de gösterilmiştir.

Tablo II : Araştırma Kapsamına Alınan Hekimlerin Özelliklerine Göre Bilgi Puanlarının Dağılımı.

ÖZELLİKLER	PUAN DURUMU				Toplam		χ^2
	\bar{x}		\bar{x}				
İhtisas Dalı	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
CERRAHİ	7	33.3	14	66.7	21	100.0	0.093
DİĞER	7	43.75	9	56.25	16	100.0	
Toplam	14		23		37		
Mezun Oldukları Tıp Fakültesi							0.02
H.Ü. TIP FAKÜLTESİ	8	34.8	15	65.2	23	100.0	
DİĞER	6	42.9	8	57.1	14	100.0	
Toplam	14		23		37		
Diğer Sağlık Kurumlarında Çalışma							0.527
ÇALIŞMAMIŞ	6	30.0	14	70.0	20	100.0	
ÇALIŞMIŞ	8	47.1	9	52.9	17	100.0	
Toplam	14		23		37		

$$\bar{x} = 66.36$$

Tablo II de görüldüğü gibi, diğer sağlık kurumlarında çalışmış hekimlerin % 52.9 u ve çalışmamış olanların % 70 i, ortalama bilgi puanının üstünde puan almışlarsa da, hekimlerin özelliklerine göre puanlarının dağılımı istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır. Bu sonuca göre hekimlerin özellikleri, hemşirelerin görevlerine ilişkin bilgilerini etkilememektedir denilebilir.

Tablo III-A : Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hastanın Servise Kabulü ve Hastaneye Üyümünde Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri (%).

GÖREVLER	CERRAHİ (n:21)				DAHİLİYE - DIĞER (n:16)			
	KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPMALI?		KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPMALI?	
	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.
1. Yatak yapma	100.0	-	33.3	66.7	100.0	-	50.0	50.0
2. Hasta ünitesini düzenleme	95.2	4.8	76.2	23.8	81.2	18.8	68.8	31.2
3. Yatağın gösterilmesi	80.9	19.1	71.4	28.6	87.6	12.4	75.0	25.0
4. Diğere hastalarla tanıştırma	33.3	66.7	61.9	38.1	25.0	75.0	75.0	25.0
5. Servis hakkında bilgi verme	66.7	33.3	66.7	33.3	62.5	37.5	81.2	18.8
6. Görevliler hakkında bilgi verme	42.9	57.1	68.2	31.8	31.2	68.8	68.8	31.2
7. Hastane kuralları hakkında bilgi verme	61.9	38.1	66.7	33.3	81.2	18.8	81.2	18.8
8. Hastaneye getirebileceği özel eşyaları hakkında bilgi verme	90.5	9.5	76.2	23.8	93.8	6.2	81.2	18.8
9. Ziyaretler hakkında bilgi verme	71.4	28.6	42.9	57.1	81.2	18.8	68.8	31.2
10. Refakatlar hakkında bilgi verme	61.9	38.1	38.1	61.9	68.8	31.2	62.5	37.5
11. Hasta yakınlarına, hastane kuralları hakkında bilgi verme	71.4	28.6	52.4	47.6	93.8	6.2	37.5	62.5

Diğ. : Hekim, sekreter, hasta kabul görevlisi, hademe.

Tablo III-B : Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hastanın Servise Kabulü ve Hastaneye Uyumunda Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşler (%).

GÖREVLER	H. Ü. TIP FAKÜLTESİ (n:23)				DİĞ. TIP FAKÜLTELERİ (n:14)			
	KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPMALI?		KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPMALI?	
	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.
1. Yatak yapma	100.0	-	34.8	65.2	100.0	-	50.0	50.0
2. Hasta ünitesini düzenleme	86.9	13.1	69.5	30.5	92.9	7.1	78.6	21.4
3. Yatağın gösterilmesi	82.6	17.4	78.3	21.7	85.7	14.3	64.2	35.8
4. Diğer hastalarla tanıştırma	39.1	60.9	69.5	30.5	14.3	85.7	64.2	35.8
5. Servis hakkında bilgi verme	73.9	26.1	73.9	26.1	50.0	50.0	71.4	28.6
6. Görevliler hakkında bilgi verme	47.8	52.2	65.2	34.8	21.4	78.6	64.2	35.8
7. Hastane kuralları hakkında bilgi verme	69.5	30.5	60.9	39.1	71.4	28.6	92.9	7.1
8. Hastaneye getirebileceği özel eşyaları hakkında bilgi verme	91.3	8.7	78.3	21.7	92.9	7.1	78.6	21.4
9. Ziyaretler hakkında bilgi verme	73.9	26.1	52.2	47.8	78.6	21.4	57.1	42.9
10. Refakatlar hakkında bilgi verme	60.9	39.1	47.8	52.2	71.4	28.6	50.0	50.0
11. Hasta yakınlarına, hastane kuralları hakkında bilgi verme	82.6	17.4	43.5	56.5	78.6	21.4	50.0	50.0
	ÇALIŞMAMIŞ (n:20)				ÇALIŞMIŞ (n:17)			
1. Yatak yapma	100.0	-	35.0	65.0	100.0	-	47.1	52.9
2. Hasta ünitesini düzenleme	90.0	10.0	75.0	25.0	88.2	11.8	70.6	29.4
3. Yatağın gösterilmesi	90.0	10.0	75.0	25.0	76.5	23.5	70.6	29.4
4. Diğer hastalarla tanıştırma	30.0	70.0	65.0	35.0	29.4	70.6	70.6	29.4
5. Servis hakkında bilgi verme	70.0	30.0	65.0	35.0	58.8	41.2	82.4	17.6
6. Görevliler hakkında bilgi verme	45.0	55.0	60.0	40.0	29.4	70.6	35.2	64.8
7. Hastane kuralları hakkında bilgi verme	70.0	30.0	70.0	30.0	70.6	29.4	70.6	29.4
8. Hastaneye getirebileceği özel eşyaları hakkında bilgi verme	90.0	10.0	90.0	10.0	94.1	5.9	64.7	35.3
9. Ziyaretler hakkında bilgi verme	70.0	30.0	60.0	40.0	82.3	17.7	47.1	52.9
10. Refakatlar hakkında bilgi verme	70.0	30.0	50.0	50.0	58.8	41.2	47.1	52.9
11. Hasta yakınlarına, hastane kuralları hakkında bilgi verme	90.0	10.0	45.0	55.0	70.6	29.4	47.1	52.9

Tablo IV : Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hastanın Genel Durumu ile İlgili Değişikliklerin İzlenmesinde, Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri (%).

GÖREVLER	İHTİSAS DALI : CERRAHI (n:21)				DAHİLİYE - DİĞER (n:16)			
	KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPMALI?		KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPMALI?	
	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.
1. Ateş-nabız-solumum alma	95.2	4.8	100.0	-	100.0	-	100.0	-
2. Arter basıncı alma	100.0	-	95.2	4.8	100.0	-	100.0	-
3. Ven basıncı alma	85.7	14.3	95.2	4.8	75.0	25.0	50.0	50.0
4. Bilinç takibi	85.7	14.3	85.7	14.3	50.0	50.0	81.2	18.8
	H.Ü. TTP FAK. MEZUNU (n:23)				DİĞ. TTP FAK. MEZUNU (n:14)			
1. Ateş-nabız-solumum alma	95.7	4.3	100.0	-	100.0	-	100.0	-
2. Arter basıncı alma	100.0	-	95.7	4.3	100.0	-	92.9	7.1
3. Ven basıncı alma	82.6	17.4	78.2	21.8	78.6	21.4	71.4	28.6
4. Bilinç takibi	91.3	8.7	86.9	13.1	92.9	7.1	78.6	21.4
	DİĞ. SAĞLIK K. ÇALIŞMAMIŞ (n:20)				ÇALIŞMIŞ (n:17)			
1. Ateş-nabız-solumum alma	95.0	5.0	100.0	-	100.0	-	100.0	-
2. Arter basıncı alma	100.0	-	100.0	-	100.0	-	94.1	5.9
3. Ven basıncı alma	95.0	5.0	95.0	5.0	64.7	35.3	52.9	47.1
4. Bilinç takibi	90.0	10.0	90.0	10.0	94.1	5.9	76.5	23.5

Diğ. : Hekim

Hekimlerin, hastanın servise kabul edilmesi ve hastaneye uyumunda hemşirelerin görevleriyle ilgili görüşleri Tablo III-A ve B de gösterilmiştir. Görüldüğü gibi hekimlerin çoğu, servise kabul edilen hastanın diğer hastalarla tanıştırılması ve görevliler hakkında bilgi verilmesini hemşirelerin yapmadıklarını, diğer görevleri ise yaptıklarını gözlemişlerdir. Hekimlerin çoğunun görüşü ise, hasta yatağının yapılması, hastaya refakatler hakkında ve yakınlarına hastane kuralları hakkında bilgi verilmesi dışında kalan görevlerin hemşireler tarafından yerine getirilmesidir. Hasta yatağının hemşireler tarafından yapılması görüşünde olan hekimlerin % 50 sinin, dahiliye grubundan ve H.Ü. Tıp Fakültesinden mezun hekimler olması, bu özelliklerinin görüşlerini etkilediğini düşündürebilir.

Hekimlerin, hastanın genel durumu ile ilgili değişikliklerin izlenmesinde hemşirelerin görevleriyle ilgili görüşleri Tablo IV de gösterilmiştir. Genelde hekimlerin gözlemleri, hemşirelerin hastanın genel durumundaki değişiklikleri izledikleridir. Yine tabloya göre hekimlerin görüşleri de aynı doğrultudadır. Bu görüş, hemşirelik hizmetleri yönetimi politikalarıyla da uygunluk göstermektedir. Ancak, cerrahi grubundaki hekimlerin % 95.2 sinin, ven basıncı alma görevini hemşirelerin yapması doğrultusunda düşündükleri, dahiliye grubu hekimlerin sadece % 50 sinin bu görevin hemşirelerce yapılması görüşünde olduklarının görülmesi, dahiliye grubundaki hekimlerin % 25 inin, kendilerinin yapmaları gereğine inandıkları ven basıncı alınması görevini, yine de hemşirelerin yerine getirdiklerini ifade etmeleri bu hekimlerin, ven basıncı almaya vakit bulamadıklarını ya da hemşireler tarafından alınmasında sakınca görmediklerini düşündürebilir.

Tablo V : Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hastanın Sıvı-Elektrolit Dengesinin Korunmasında, Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri (%).

GÖREVLER	İHTİSAS DALI : CERRAHİ (n:21)			DAHİLİYE - DİĞER (n:16)		
	KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPMALI?	KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPMALI?
	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.
1. Oral mayi takibi	100.0	-	95.2	4.8	100.0	-
2. İntravenöz mayi takibi	100.0	-	95.2	4.8	100.0	-
3. İdrar nicelik ve nitelik takibi	100.0	-	85.8	14.2	93.8	6.2
4. Kusmuk nicelik ve nitelik takibi	95.2	4.8	85.8	14.2	87.5	12.5
5. İshal nicelik ve nitelik takibi	100.0	-	61.9	38.1	93.8	6.2
6. Drenaj nicelik ve nitelik takibi	76.2	23.8	61.9	38.1	75.0	25.0

GÖREVLER	H.Ü. TIP FAK. MEZUNU (n:23)			DİĞ. TIP FAK. MEZUNU (n:14)		
	KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPMALI?	KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPMALI?
	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.
1. Oral mayi takibi	100.0	-	95.7	4.3	100.0	-
2. İntravenöz mayi takibi	100.0	-	95.7	4.3	100.0	-
3. İdrar nicelik ve nitelik takibi	100.0	-	86.9	13.1	92.9	7.1
4. Kusmuk nicelik ve nitelik takibi	95.7	4.3	91.3	8.7	85.8	14.2
5. İshal nicelik ve nitelik takibi	95.7	4.3	86.9	13.1	100.0	7.1
6. Drenaj nicelik ve nitelik takibi	73.9	26.1	60.9	39.1	78.7	21.3

GÖREVLER	DİĞ. SAĞLIK K. ÇALIŞMAMIŞ (n:20)			ÇALIŞMIŞ (n:17)		
	KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPMALI?	KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPMALI?
	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.
1. Oral mayi takibi	100.0	-	95.0	5.0	100.0	-
2. İntravenöz mayi takibi	100.0	-	95.0	5.0	100.0	-
3. İdrar nicelik ve nitelik takibi	100.0	-	90.0	10.0	94.1	5.9
4. Kusmuk nicelik ve nitelik takibi	95.0	5.0	95.0	5.0	98.2	11.8
5. İshal nicelik ve nitelik takibi	95.0	5.0	95.0	5.0	100.0	-
6. Drenaj nicelik ve nitelik takibi	85.0	15.0	60.0	40.0	64.7	35.3

Diğ. : Hekim

Tablo VI : Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hastanın Fizyolojik İhtiyaçlarının Giderilmesinde, Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri (%).

GÖREVLER	İHTİSAS DALI : CERRAHI (n:21)				DAHİLİYE - DİĞER (n:16)			
	KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPMALI?		KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPMALI?	
	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.
1. Yemek yedirilmesi	95.2	4.8	42.9	57.1	100.0	-	81.2	18.8
2. Boşaltım ihtiyacının giderilmesi	95.2	4.8	23.8	76.2	100.0	-	43.7	56.3
3. Temizlenmesi	100.0	-	42.9	57.1	93.8	6.2	75.0	25.0
4. Pozisyonunun değiştirilmesi	95.2	4.8	71.4	28.6	100.0	-	87.5	12.5
5. Masajının yapılması	80.9	19.1	57.1	42.9	68.8	31.2	68.8	31.2
6. Dekübitis bakımı	80.9	19.1	76.2	23.8	93.8	6.2	93.8	6.2
H.Ü. TIP FAK. MEZUNU (n:23) DİĞ. TIP FAK. MEZUNU (n:14)								
1. Yemek yedirilmesi	100.0	-	47.8	52.2	92.9	7.1	78.6	21.4
2. Boşaltım ihtiyacının giderilmesi	95.7	4.3	34.8	65.2	100.0	-	28.6	71.4
3. Temizlenmesi	100.0	-	65.2	34.8	92.9	7.1	42.9	57.1
4. Pozisyonunun değiştirilmesi	95.7	4.3	86.9	13.1	100.0	-	64.3	35.7
5. Masajının yapılması	86.9	13.1	69.5	30.5	57.1	42.9	50.0	50.0
6. Dekübitis bakımı	78.3	21.7	95.7	4.3	100.0	-	64.3	35.7
DİĞ. SAĞLIK K. ÇALIŞMAMIŞ (n:20) ÇALIŞMIŞ (n:17)								
1. Yemek yedirilmesi	100.0	-	65.0	35.0	94.1	5.9	52.9	47.1
2. Boşaltım ihtiyacının giderilmesi	95.0	5.0	25.0	75.0	100.0	-	41.2	58.8
3. Temizlenmesi	95.0	5.0	65.0	35.0	100.0	-	47.1	52.9
4. Pozisyonunun değiştirilmesi	95.0	5.0	70.0	30.0	100.0	-	88.2	11.8
5. Masajının yapılması	85.0	15.0	65.0	35.0	64.7	35.3	58.8	41.2
6. Dekübitis bakımı	80.0	20.0	70.0	30.0	94.1	5.9	100.0	-

Diğ. : Hademe, Fizyoterapist

Hekimlerin, sıvı-elektrolit dengesinin korunmasında hemşirelerin görevleriyle ilgili görüşleri Tablo V de gösterilmiştir. Tabloda görüldüğü gibi, hemşirenin sıvı-elektrolit dengesinin korunmasındaki görevlerine ilişkin görüşlerini, hekimlerin özelliklerinin etkilemediği ortaya çıkmıştır. Ancak, ishal nicelik ve nitelik takibini, cerrahi grubundaki hekimlerin % 38.1 inin kendi görevleri olarak düşündükleri ortaya çıkmıştır. Yine aynı görevlerden drenaj nicelik ve nitelik takibini, H.Ü. Tıp Fakültesinden mezun olan hekimlerin % 60.9 u hemşirenin görevi olarak düşünürken, diğer tıp fakültelerinden mezun olanların % 92.9 unun hemşireler tarafından yapılmalıdır görüşünde oldukları dikkati çekmektedir.

Hekimlerin, hastanın fizyolojik ihtiyaçlarının giderilmesinde hemşirelerin görevleriyle ilgili görüşleri Tablo VI da gösterilmiştir. Tabloda görüldüğü gibi hekimlerden büyük bir çoğunluğunun bu görevleri hemşirelerin yaptıklarını söylemelerine karşın, bunların diğer elemanlar tarafından yapılması gereğine inananların oldukça yüksek oranda olduğu gözlenmektedir. Ancak, H.Ü. Tıp Fakültesinden mezun olanlardan % 95.7 sinin ve diğer sağlık kurumlarında çalışmış olanların tümünün, dekübitis bakımını hemşirenin vermesi görüşünü destekledikleri de dikkati çekmektedir. Bu farklılığın, hekimlerin mezun oldukları tıp fakültelerinden ve Hacettepe Hastanelerindeki gözlemlerinden kaynaklanmış olduğu düşünülebilir.

Tablo VII : Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hastanın Solunumuna Yardımda, Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri (%).

GÖREVLER	İHTİSAS DALI : CERRAHI (n:21)				DAHİLİYE - DİĞER (n:16)			
	KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPMALI?		KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPMALI?	
	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.
1. Solunum egzersizi yaptırılması	71.4	28.6	57.1	42.9	43.7	56.3	75.0	25.0
2. Öksürtülmesi	80.9	19.1	76.2	23.8	75.0	25.0	81.2	18.8
3. Postüral drenaj	71.4	28.6	52.3	47.7	50.0	50.0	81.2	18.8
4. Aspirasyonun yapılması	90.5	9.5	71.4	28.6	93.8	6.2	93.8	6.2
5. Nazal oksijen verilmesi	95.2	4.8	95.2	4.8	93.8	6.2	93.8	6.2
	H.Ü. TIP FAK. MEZUNU (n:23)				DİĞ. TIP FAK. MEZUNU (n:14)			
1. Solunum egzersizi yaptırılması	69.5	30.5	65.2	34.8	42.8	57.2	64.3	35.7
2. Öksürtülmesi	78.3	21.7	86.9	13.1	78.6	21.4	64.3	35.7
3. Postüral drenaj	73.9	26.1	65.2	34.8	42.8	57.2	64.3	35.7
4. Aspirasyonun yapılması	95.7	4.3	86.9	13.1	85.7	14.3	71.4	28.6
5. Nazal oksijen verilmesi	95.7	4.3	100.0	-	92.9	7.1	85.7	14.3
	DİĞ. SAĞLIK K. ÇALIŞMAMIŞ (n:20)				ÇALIŞMIŞ (n:17)			
1. Solunum egzersizi yaptırılması	75.0	25.0	65.0	35.0	41.2	58.8	64.7	35.3
2. Öksürtülmesi	75.0	25.0	70.0	30.0	82.3	17.7	88.2	11.8
3. Postüral drenaj	70.0	30.0	60.0	40.0	52.9	47.1	70.6	29.4
4. Aspirasyonun yapılması	95.0	5.0	80.0	20.0	88.2	11.8	82.3	17.7
5. Nazal oksijen verilmesi	95.0	5.0	95.0	5.0	94.1	5.9	94.1	5.9

Diğ. : Hekim, Fizyoterapist

Tablo VIII : Hekimlerin Özelliklerine Göre, Tedavi Uygulamalarında, Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri (%).

GÖREVLER	İHTİSAS DALI : CERRAHI (n:21)		DAHİLİYE - DİĞER (n:16)	
	KİMLER YAPIYOR?	KİMLER YAPMALI?	KİMLER YAPIYOR?	KİMLER YAPMALI?
	Hem. Diğ.	Hem. Diğ.	Hem. Diğ.	Hem. Diğ.
1. Oral ilaçların verilmesi	100.0	100.0	100.0	100.0
2. Haricen kullanılan ilaçların verilmesi	95.2	100.0	93.8	93.8
3. İntramusküler enjeksiyon yapılması	100.0	100.0	100.0	100.0
4. İntravenöz enjeksiyon yapılması	100.0	90.5	75.0	93.8
5. Subkütan enjeksiyon yapılması	95.2	95.2	100.0	93.8
H.Ü. TIP FAK. MEZUNU (n:23)				
1. Oral ilaçların verilmesi	100.0	100.0	100.0	100.0
2. Haricen kullanılan ilaçların verilmesi	91.3	95.7	100.0	100.0
3. İntramusküler enjeksiyon yapılması	100.0	100.0	100.0	100.0
4. İntravenöz enjeksiyon yapılması	91.3	91.3	85.7	92.9
5. Subkütan enjeksiyon yapılması	95.7	95.7	100.0	92.9
DİĞ. SAĞLIK K. ÇALIŞMAMIŞ (n:20)				
1. Oral ilaçların verilmesi	100.0	100.0	100.0	100.0
2. Haricen kullanılan ilaçların verilmesi	95.0	100.0	94.1	94.1
3. İntramusküler enjeksiyon yapılması	100.0	95.0	100.0	100.0
4. İntravenöz enjeksiyon yapılması	95.0	85.0	82.4	100.0
5. Subkütan enjeksiyon yapılması	95.0	95.0	100.0	94.1
DİĞ. SAĞLIK K. ÇALIŞMIŞ (n:17)				
1. Oral ilaçların verilmesi	100.0	100.0	100.0	100.0
2. Haricen kullanılan ilaçların verilmesi	95.0	100.0	94.1	94.1
3. İntramusküler enjeksiyon yapılması	100.0	95.0	100.0	100.0
4. İntravenöz enjeksiyon yapılması	95.0	85.0	82.4	100.0
5. Subkütan enjeksiyon yapılması	95.0	95.0	100.0	94.1

Diğ. : Hekim

Hekimlerin, hastanın solunumuna yardımda hemşirelerin görevleriyle ilgili görüşleri Tablo VII de gösterilmiştir. Hekimlerin gözlemlerine göre, sözkonusu görevlerden solunum egzersizinin dahiliye grubundaki hemşireler tarafından, cerrahi grubundaki hemşirelere kıyasla daha az yapıldığı ortaya çıkmıştır. Bu işlemi, cerrahi servislerinde gözleyen hekim sayısının, dahiliye servislerine göre daha fazla oluş nedeni ise, ameliyatlardan sonra, hemşirelerin rutin olarak yaptırdıkları solunum egzersizlerine bağlı olabilir. Ayrıca tabloda postüral drenajın hemşire tarafından yapıldığını gören % 71.4 cerrahi grubundaki hekimlerden ancak % 52.3 ü bu görevi hemşire yapsın derken, dahiliye grubunda bu farklılık % 50 gözlem ve % 81.2 görüş oranında saptanmıştır. Diğer bir deyişle bu görevi hemşirelerin yapması gereğine inanan dahiliye grubu hekimler, cerrahi grubu hekimlerle kıyaslandığında çoğunluktadır.

Hekimlerin, tedavi uygulamalarında hemşirelerin görevleriyle ilgili görüşleri Tablo VIII de görüldüğü gibi, tedavi uygulamalarının hemşireler tarafından yapıldığıdır. Ancak, intravenöz enjeksiyon yapılmasında, hemşireyi daha az gözlediklerini ifade eden dahiliye grubundaki hekimlerin yine % 93.8 inin görüşü, intravenöz enjeksiyonun hemşireler tarafından yapılmasıdır. Ayrıca, diğer sağlık kurumlarında çalışmış olan hekimlerin tümünün, intravenöz enjeksiyon yapılmasını hemşirenin görevi olarak görmeleri, diğer sağlık kurumlarında çalışmış olmanın, hekimlerin görüşlerini etkilediğini düşündürmektedir.

Tablo IX : Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hastanın Korku ve Endişelerinin Giderilmesinde, Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri (%).

GÖREVLER	İHTİSAS DALI : CERRAHİ (n:21)		DAHİLİYE - DİĞER (n:16)					
	KİMLER YAPIYOR?	KİMLER YAPMALI?	KİMLER YAPIYOR?	KİMLER YAPMALI?				
	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.				
1. Hastanın alışkanlıkları ve adetleri hakkında bilgi edinme	52.4	47.6	47.6	52.4	37.4	62.6	43.8	56.2
2. Hastaya tedavisi hakkında bilgi verme	19.1	80.9	19.1	80.9	31.2	68.8	31.2	68.8
3. Hasta yakınına, hastanın tedavisi hakkında bilgi verme	14.3	85.7	4.8	95.2	25.0	75.0	37.5	62.5
H.Ü. TIP FAK. MEZUNU (n:23) DİĞ. TIP FAK. MEZUNU (n:14)								
1. Hastanın alışkanlıkları ve adetleri hakkında bilgi edinme	52.2	47.8	47.8	52.2	35.7	64.3	42.8	57.2
2. Hastaya tedavisi hakkında bilgi verme	30.4	69.6	26.1	73.9	14.2	85.8	21.4	78.6
3. Hasta yakınına, hastanın tedavisi hakkında bilgi verme	21.7	78.3	8.7	91.3	14.2	85.8	35.7	64.3
DİĞ. SAĞLIK K. ÇALIŞMAMIŞ (n:20) ÇALIŞMIŞ (n:17)								
1. Hastanın alışkanlıkları ve adetleri hakkında bilgi edinme	50.0	50.0	50.0	50.0	41.1	58.9	41.2	58.9
2. Hastaya tedavisi hakkında bilgi verme	20.0	80.0	25.0	75.0	29.4	70.6	23.6	76.4
3. Hasta yakınına, hastanın tedavisi hakkında bilgi verme	20.0	80.0	10.0	90.0	17.6	82.4	29.4	70.6

Diğ. : Hekim

Tablo X : Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hastanın Sağlık Eğitimi, Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri (%).

GÖREVLER	İHTİSAS DALI : CERRAHI (n:21)		DAHİLİYE - DİĞER (n:16)	
	KİMLER YAPIYOR?	KİMLER YAPMALI?	KİMLER YAPIYOR?	KİMLER YAPMALI?
	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.
Hastaya sağlık eğitimi	52.4	47.6	71.4	28.6
			56.2	43.8
			75.0	25.0
	H. Ü. TIP FAK. MEZUNU (n:23)		DİĞ. TIP FAK. MEZUNU (n:14)	
	H. Ü. TIP FAK. MEZUNU (n:23)	DİĞ. TIP FAK. MEZUNU (n:14)		
Hastaya sağlık eğitimi	47.8	52.2	73.9	26.1
			64.2	35.8
			71.4	28.6
	DİĞ. SAĞLIK K. ÇALIŞMAMIŞ (n:20)		ÇALIŞMIŞ (n:17)	
	DİĞ. SAĞLIK K. ÇALIŞMAMIŞ (n:20)	ÇALIŞMIŞ (n:17)		
Hastaya sağlık eğitimi	50.0	50.0	60.0	40.0
			58.8	41.2
			88.2	11.8

Diğ. : Hekim

Hekimlerin, hastanın korku ve endişelerinin giderilmesinde hemşirelerin görevleriyle ilgili görüşleri Tablo IX da gösterilmiştir. Tabloda görüldüğü gibi genelde hekimler, bu görevlerin hemşireler tarafından yerine getirilmediği ve hemşirenin görevi olmadığı görüşündedirler. Ayrıca, özellikle hasta yakınına, hastanın tedavisi hakkında bilgi vermenin, hekimin görevi olduğuna inananların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Ancak, hekimlerden bu görevi hemşirenin görevi olarak görenler de % 29.4 - % 37.5 oranında bir artma görülmektedir.

Hemşirelik Hizmetleri Yönetim ilkeleri, hastanın tedavisi hakkında bilgi verilmesini, hekim ve hemşirenin görüş birliğiyle yerine getirmeleri, hastanın alışkanlıkları ve adetleri hakkında ise daha çok hemşirenin bilgi edinebileceği doğrultusundadır.

Hekimlerin, hastanın sağlık eğitiminde hemşirelerin görevleriyle ilgili görüşleri Tablo X da gösterilmiştir. Tabloda görüldüğü gibi özellikleri ne olursa olsun hekimlerin, hastaya sağlık eğitiminin hemşirelerin yaptıklarını gözleyenlerinden daha fazlasının görüşleri, bu görevin hemşireler tarafından yapılmasıdır. Ayrıca, sağlık eğitiminin hemşireler tarafından yapıldığını gözleyen hekimlerin oranlarında, cerrahi grubundakilere göre bir artma da dikkati çekmektedir. Bu da dahiliye grubundaki hemşirelerin, sağlık eğitimini cerrahi grubundaki hemşirelerden daha fazla yaptığı anlamına gelebilir. Yine tabloda görüldüğü gibi, diğer sağlık kurumlarında çalışmış ve çalışmamış hekimlerin görüşlerinde % 28.2 oranında bir farkın olması, sözkonusu özelliğin hekimlerin görüşlerini etkilediğini düşündürülebilir.

Tablo XI : Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hastanın Muayenesi, Tetkik ve Ameliyata Hazırlanması ve Pansumanının Yapılmasında, Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri (%).

GÖREVLER	İHTİSAS DALI : CERRAHİ (n:21)				DAHİLİYE - DİĞER (n:16)			
	KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPMALI?		KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPMALI?	
	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.
1. Hastayı muayeneye hazırlama	100.0	-	76.2	23.8	25.0	75.0	56.3	43.7
2. Hasta muayenesine yardım	28.6	71.4	71.4	28.6	43.7	56.3	81.3	18.7
3. Hastayı tetkike hazırlama	85.7	14.3	85.7	14.3	93.8	6.2	93.8	6.2
4. Hastayı ameliyata hazırlama	85.7	14.3	95.2	4.8	87.5	12.5	81.3	18.7
5. Pansuman yapma	4.8	95.2	19.1	80.9	12.5	87.5	31.2	68.8
	H.Ü. TIP FAK. MEZUNU (n:23)				DİĞ. TIP FAK. MEZUNU (n:14)			
1. Hastayı muayeneye hazırlama	21.7	78.3	69.6	30.4	21.4	78.6	64.3	35.7
2. Hasta muayenesine yardım	39.1	60.9	78.3	21.7	28.6	71.4	71.4	28.6
3. Hastayı tetkike hazırlama	86.9	13.1	86.9	13.1	92.9	7.1	92.9	7.1
4. Hastayı ameliyata hazırlama	86.9	13.1	86.9	13.1	85.8	14.2	92.9	7.1
5. Pansuman yapma	4.3	95.7	21.7	78.3	14.3	85.7	28.6	71.4
	DİĞ. SAĞLIK K. ÇALIŞMAMIŞ (n:20)				ÇALIŞMIŞ (n:17)			
1. Hastayı muayeneye hazırlama	15.0	85.0	65.0	35.0	29.4	70.6	70.6	29.4
2. Hasta muayenesine yardım	85.0	15.0	65.0	35.0	23.5	76.5	88.2	11.8
3. Hastayı tetkike hazırlama	90.0	10.0	90.0	10.0	88.2	11.8	88.2	11.8
4. Hastayı ameliyata hazırlama	90.0	10.0	90.0	10.0	82.3	17.7	88.2	11.8
5. Pansuman yapma	5.0	95.0	25.0	75.0	11.8	88.2	23.6	76.4

Diğ. : Hekim

Tablo XII: Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hastanın Tanı İşlemlerinde, Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri (%).

GÖREVLER	İHTİSAS DALI : CERRAHİ (n:21)				DAHİLİYE - DİĞER (n:16)			
	KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPMALI?		KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPMALI?	
	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.
1. İdrar örneği alma	38.1	61.9	38.1	61.9	50.0	50.0	56.3	43.7
2. İdrar kültürü alma	71.4	28.6	80.9	19.1	56.3	43.7	81.3	18.7
3. Kan örneği alma	14.3	85.7	57.1	42.9	18.7	81.3	37.5	62.5
4. Kan kültürü alma	-	100.0	33.3	66.7	12.6	87.4	25.0	75.0
5. Gaita örneği alma	47.6	52.4	42.9	57.1	31.2	68.8	37.5	62.5
6. Balgam örneği alma	38.1	61.9	57.1	42.9	31.2	68.8	37.5	62.5
7. Boğaz kültürü alma	19.1	80.9	47.6	52.4	6.2	93.8	31.2	68.8
8. Yara kültürü alma	4.8	95.2	28.6	71.4	6.2	93.8	25.0	75.0
9. Tetkik formu yazma	4.8	95.2	9.5	90.5	-	100.0	12.5	87.5
H.Ü. TIP FAK. MEZUNU (n:23)								
1. İdrar örneği alma	43.4	56.6	39.1	60.9	42.9	57.1	57.1	42.9
2. İdrar kültürü alma	65.2	34.8	73.9	26.1	64.3	35.7	92.8	7.2
3. Kan örneği alma	13.1	86.9	47.8	52.2	21.4	78.6	50.0	50.0
4. Kan kültürü alma	4.3	95.7	30.4	69.6	7.1	92.9	28.6	71.4
5. Gaita örneği alma	43.4	56.6	39.1	60.9	35.7	64.3	42.9	57.1
6. Balgam örneği alma	4.3	95.7	56.6	43.4	28.6	71.4	35.7	64.3
7. Boğaz kültürü alma	-	100.0	43.4	56.6	35.7	64.3	35.7	64.3
8. Yara kültürü alma	-	100.0	21.7	78.3	14.3	85.7	35.7	64.3
9. Tetkik formu yazma	4.3	95.7	13.1	86.9	-	100.0	7.1	92.9
DİĞ. SAĞLIK K. ÇALIŞMAMIŞ (n:20)								
1. İdrar örneği alma	50.0	50.0	45.0	55.0	35.3	64.7	47.1	52.9
2. İdrar kültürü alma	60.0	40.0	85.0	15.0	71.1	28.9	76.5	23.5
3. Kan örneği alma	15.0	85.0	45.0	55.0	17.6	82.4	52.9	47.1
4. Kan kültürü alma	5.0	95.0	30.0	70.0	5.9	94.1	29.4	70.6
5. Gaita örneği alma	60.0	40.0	45.0	55.0	17.6	82.4	35.3	64.7
6. Balgam örneği alma	45.0	55.0	50.0	50.0	23.5	76.5	47.1	52.9
7. Boğaz kültürü alma	20.0	80.0	40.0	60.0	5.9	94.1	41.1	58.9
8. Yara kültürü alma	5.0	95.0	25.0	75.0	5.9	94.1	29.4	70.6
9. Tetkik formu yazma	5.0	95.0	10.0	90.0	-	100.0	11.7	88.3

Diğ. : Hekim, Sekreter, Hademe

Hekimlerin, hastanın muayenesi, tetkik ve ameliyata hazırlanması ve pansumanının yapılmasında hemşirelerin görevleriyle ilgili görüşleri Tablo XI de verilmiştir. Hastayı tetkike hazırlama ve muayeneye hazırlama gibi görevlerin hemşire tarafından yapıldığını gözleyen ve bunların hemşire tarafından yapılması görüşünü getiren hekim oranında bir benzerlik göze çarpmaktadır. Diğer görevlerde ise, hekimlerin çoğunun, gözlediklerinden daha fazlasını hemşirenin yapması gereğine inandıkları görülmektedir. Ancak, cerrahi grubundaki hekimlerin % 100 ü hastayı muayeneye hemşirelerin hazırladıklarını gözlemişlerken, yine bunlardan sadece % 76.2 sinin görüşü, hastayı muayeneye hemşirelerin hazırlaması doğrultusunda ortaya çıkmıştır. Buna benzerlik gösteren diğer bir gözlem (% 85) ve görüş (% 65) farkı, diğer sağlık kurumlarında çalışmamış olan hekim grubunda, hemşirenin hasta muayenesine yardım etmesi görevinde ortaya çıkmıştır. Bu bulgu, diğer sağlık kurumlarında çalışma özelliğinin, hekimlerin görüşlerini etkileyeceğini düşündürmektedir.

Hekimlerin, hastanın tanı işlemlerinde hemşirelerin görevleriyle ilgili görüşleri Tablo XII de verilmiştir. Tabloda, bu görevlerin yapıldığını gözlediklerini belirten hekim oranının az olduğu görülmektedir. Yine Tablo incelendiğinde, hernekadar bu görevlerin diğer sağlık elemanı tarafından yapılması gereğine inanan hekim sayısının kabarık olduğu izlenimi doğuyorsa da, hekimlerin bu görevlerin halen yapılmakta olduğundan daha fazla hemşire tarafından yapılması görüşünde oldukları ortaya çıkmıştır. Bu bulguya göre, hemşirelerin çoğunun bu görevleri yerine getirmediikleri ve hekimlerin özelliklerinin görüşlerini etkilemediği düşünülebilir.

Tablo XIII : Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hastaya Sonda ve Tüp Takılması İşlemlerinde, Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri (%).

GÖREVLER	İHTİSAS DALI : CERRAHI (n:21)				DAHİLİYE - DİĞER (n:16)			
	KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPMALI?		KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPMALI?	
	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.
1. İdrar sondası takılması	71.4	28.6	76.2	23.8	50.0	50.0	56.3	43.7
2. Nazogastrik sonda takılması	28.6	71.4	38.1	61.9	-	100.0	37.5	62.5
3. Rektal tüp konması	57.1	42.9	57.1	42.9	56.3	43.7	62.5	37.5
	H.Ü. TIP FAK. MEZUNU (n:23)				DİĞ. TIP FAK. MEZUNU (n:14)			
1. İdrar sondası takılması	56.6	43.4	60.9	39.1	71.4	28.6	78.6	21.4
2. Nazogastrik sonda takılması	17.4	82.6	34.8	65.2	14.3	85.7	42.9	57.1
3. Rektal tüp konması	47.8	52.2	52.2	47.8	71.4	28.6	71.4	28.6
	DİĞ. SAĞLIK K. ÇALIŞMAMIŞ (n:20)				ÇALIŞMIŞ (n:17)			
1. İdrar sondası takılması	80.0	20.0	75.0	25.0	41.2	58.8	58.8	41.2
2. Nazogastrik sonda takılması	25.0	75.0	45.0	55.0	5.9	94.1	29.4	70.6
3. Rektal tüp konması	65.0	35.0	65.0	35.0	47.1	52.9	52.9	47.1

Diğ. : Hekim

Tablo XIV-A : Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hemşirelerin Hastanın İzlenmesi ve Hastaya Acil Müdahaleyi Gerektiren Görevleriyle İlgili Görüşleri (%).

GÖREVLER	CERRAHİ (n:21)			DAHİLİYE - DİĞER (n:16)		
	EVET	HAYIR	BİLMİYOR	EVET	HAYIR	BİLMİYOR
1-a. Hemşire, Hastanın dosyasını okuyor mu?	42.9	57.1	-	43.8	43.8	12.4
b. Okumalı mı?	100.0	-	-	93.8	6.2	-
2-a. Dosyasına, hemşire notu koyuyor mu?	-	100.0	-	25.0	75.0	-
b. Not koymalı mı?	57.1	42.9	-	68.8	31.2	-
3-a. Genel durumundaki değişiklikleri hekime iletmediği şekilde, hemşire gözlem formuna kaydediyor mu?	100.0	-	-	93.8	6.2	-
b. Kaydetmeli mi?	100.0	-	-	100.0	-	-
4-a. Hekimin yaptığı vizite katılıyor mu?	66.7	33.3	-	43.8	56.2	-
b. Vizite katılmalı mı?	100.0	-	-	93.8	6.2	-
5-a. Genel durumu hakkında ve tedavisinde görüş iletiyor mu?	85.7	14.3	-	68.8	31.2	-
b. Görüş iletmeli mi?	100.0	-	-	93.8	6.2	-
6-a. Yeniden canlandırma işlemini yapıyor mu?	38.1	61.9	-	31.3	56.2	12.5
b. Yapmalı mı ?	80.9	19.1	-	62.5	37.5	-
7-a. Hekim gelinceye kadar yeniden canlandırma işlemlerinden suni solunum yaptırıyor mu?	33.3	66.7	-	12.5	62.5	25.0
b. Yaptırmalı mı?	100.0	-	-	100.0	-	-
8-a. Kardiyak masaj yapıyor mu?	52.4	47.6	-	31.2	43.8	25.0
b. Yapmalı mı?	100.0	-	-	87.5	12.5	-
9-a. İntratrakeal tüp takıyor mu?	-	100.0	-	-	81.2	18.8
b. Takmalı mı?	57.1	42.9	-	50.0	50.0	-
10-a. Defibrilasyon yapıyor mu?	4.8	95.2	-	12.5	75.0	12.5
b. Yapmalı mı?	47.6	52.4	-	50.0	50.0	-

Tablo XIV-B

GÖREVLER	H.Ü. TIP FAK. (n:23)			DİĞ. TIP FAK. (n:14)		
	EVET	HAYIR	BİLMİYOR	EVET	HAYIR	BİLMİYOR
1-a. Hemşire, Hastanın dosyasını okuyor mu?	47.8	43.5	8.7	35.7	64.3	-
b. Okumalı mı?	100.0	-	-	92.9	7.1	-
2-a. Dosyasına, hemşire notu koyuyor mu?	17.4	82.6	-	-	100.0	-
b. Not koymalı mı?	56.5	43.5	-	64.3	35.7	-
3-a. Genel durumundaki değişiklikleri hekime ilettiği şekilde, hemşire gözlem formuna kaydediyor mu?	95.7	4.3	-	100.0	-	-
b. Kaydetmeli mi?	100.0	-	-	100.0	-	-
4-a. Hekimin yaptığı vizite katılıyor mu?	52.2	47.8	-	64.3	35.7	-
b. Vizite katılmalı mı?	95.7	4.3	-	100.0	-	-
5-a. Genel durumu hakkında ve tedavisinde görüş iletiyor mu?	86.9	13.1	-	64.3	35.7	-
b. Görüş iletmeli mi?	95.7	4.3	-	100.0	-	-
6-a. Yeniden canlandırma işlemini yapıyor mu?	30.4	60.9	8.7	42.9	57.1	-
b. Yapmalı mı?	65.2	34.8	-	85.7	14.3	-
7-a. Hekim gelinceye kadar yeniden canlandırma işlemlerinden suni solunum yaptırıyor mu?	26.1	60.9	13.0	28.6	71.4	-
b. Yaptırmalı mı?	100.0	-	-	100.0	-	-
8-a. Kardiyak masaj yapıyor mu?	39.1	47.8	13.1	57.1	42.9	-
b. Yapmalı mı?	91.3	8.7	-	100.0	-	-
9-a. İntratrakeal tüp takıyor mu?	-	91.3	8.7	7.1	92.9	-
b. Takmalı mı?	39.1	60.9	-	78.6	21.4	-
10-a. Defibrilasyon yapıyor mu?	8.7	82.6	8.7	14.3	85.7	-
b. Yapmalı mı?	34.8	65.2	-	64.3	35.7	-

Tablo XIV-B (devamı)

GÖREVLER	DİĞ. SAĞ. K. ÇALIŞMAMIŞ (n:20)			ÇALIŞMIŞ (n:17)		
	EVET	HAYIR	BİLMİYOR	EVET	HAYIR	BİLMİYOR
1-a. Hemşire, Hastanın dosyasını okuyor mu?	45.0	50.0	5.0	41.2	52.9	5.9
b. Okumalı mı ?	100.0	-	-	94.1	5.9	-
2-a. Dosyasına, hemşire notu koyuyor mu?	5.0	95.0	-	17.6	82.4	-
b. Not koymalı mı?	65.0	35.0	-	58.8	41.2	-
3-a. Genel durumundaki değişiklikleri hekime ilettiği şekilde, hemşire gözlem formuna kaydediyor mu?	95.0	5.0	-	100.0	-	-
b. Kaydetmeli mi?	100.0	-	-	100.0	-	-
4-a. Hekimin yaptığı vizite katılıyor mu?	55.0	45.0	-	58.8	41.2	-
b. Vizite katılmalı mı?	90.0	10.0	-	100.0	-	-
5-a. Genel durumu hakkında ve tedavisinde görüş iletiyor mu?	80.0	20.0	-	76.5	23.5	-
b. Görüş iletmeli mi?	100.0	-	-	94.1	5.9	-
6-a. Yeniden canlandırma işlemini yapıyor mu?	85.0	10.0	5.0	35.3	58.8	5.9
b. Yapmalı mı?	70.0	30.0	-	76.5	23.5	-
7-a. Hekim gelinceye kadar yeniden canlandırma işlemlerinden suni solunum yaptırıyor mu?	30.0	60.0	10.0	70.6	17.6	11.8
b. Yaptırmalı mı?	100.0	-	-	100.0	-	-
8-a. Kardiyak masaj yapıyor mu?	55.0	35.0	10.0	29.4	58.8	11.8
b. Yapmalı mı?	100.0	-	-	88.2	11.8	-
9-a. İntratrakeal tüp takıyor mu?	-	95.0	5.0	-	88.2	11.8
b. Takmalı mı?	50.0	50.0	-	58.8	41.2	-
10-a. Defibrilasyon yapıyor mu?	10.0	85.0	5.0	5.9	88.2	5.9
b. Yapmalı mı?	50.0	50.0	-	47.1	52.9	-

Hekimlerin, hastaya sonda ve tüp takılması işlemlerinde hemşirelerin görevleriyle ilgili görüşleri Tablo XIII de gösterilmiştir. Tabloda görüldüğü gibi, hekimlerin çoğunun gözlemleri, nazogastrik sonda takılması dışındaki işlemleri hemşirelerin uyguladıkları ve görüşleri de yine nazogastrik sonda takılması dışında, bu işlemlerin hemşirelerce uygulanmasıdır. Tabloda, ayrıca hekimlerin özelliklerinin, sözü edilen işlemlerle ilgili görüşlerini genellikle etkilediği de görülmektedir.

Hekimlerin, hemşirelerin hastanın izlenmesi ve hastaya acil müdahaleyi gerektiren görevleriyle ilgili görüşleri Tablo XIV-A ve B de gösterilmiştir. Tablolarda görüldüğü gibi, hekimler % 100 gibi bir oranda, hemşirelerin hastanın dosyasını okumalarını, genel durumundaki değişikliklerin hekime iletildiği şekilde hemşire gözlem formuna kaydetmelerini, vizite katılmalarını, hastanın genel durumu ve tedavisi hakkında görüş iletmelerini ve acil hallerde, hekim gelinceye kadar hastaya suni solunum ve kardiyak masaj yapmalarını istemektedirler. Hekim gelinceye kadar hemşirelerin, hastaya intratrakeal tüp takması ve hastayı defibrile etmesi görüşünde olan hekimler çoğunlukta iken, mezun oldukları tıp fakültelerinin, hekimlerin görüşlerini etkiledikleri de görülmektedir. Hemşirelerin, hasta dosyasına not koyduklarını gözleyen hekimlerin sadece dahiliye grubunda olmalarına karşın, tüm hekimlerin de genelde hemşirelerin hasta dosyasına not koymaları görüşünde oldukları ortaya çıkmıştır. Tabloda ayrıca, dahiliye grubundaki hekimlerin, hemşireyi bu görevlerde izlemedikleri halde cerrahi grubundaki hekimlerin izlemiş olmaları, cerrahi grubundaki hemşirelerin bu görevleri daha fazla yerine getirdikleri anlamına geldiği gibi, cerrahi grubu hekimlerin gözlemlerinin daha iyi olduğu da söylenebilir.

Tablo XV : Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hasta Bakım Planının Yapılmasında, Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri (%).

CÖREVLER (Hasta Bakım Planı)	İHTİSAS DALI : CERRAHI (n:21)		DAHİLİYE - DİĞER (n:16)					
	KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPIYOR?					
	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.				
1. Genel durumuna göre	28.6	71.4	42.9	57.1	56.2	43.8	62.5	37.5
2. Tedavisine göre	52.4	47.6	57.1	42.9	56.2	43.8	68.8	31.2
3. Bilincine göre	33.3	66.7	38.1	61.9	56.2	43.8	81.2	18.8
	H. Ü. TIP FAK. MEZUNU (n:23)		DİĞER TIP FAK. MEZUNU (n:14)					
1. Genel durumuna göre	47.8	52.2	65.2	34.8	28.6	71.4	28.5	71.5
2. Tedavisine göre	60.9	39.1	69.6	30.4	42.9	57.1	50.0	50.0
3. Bilincine göre	47.8	52.2	69.6	30.4	35.7	64.3	35.7	64.3
	DİĞ. SAĞLIK K. ÇALIŞMAMIŞ (n:20)		ÇALIŞMIŞ (n:17)					
1. Genel durumuna göre	35.0	65.0	45.0	55.0	47.1	52.9	58.8	41.2
2. Tedavisine göre	60.0	40.0	60.0	40.0	47.1	52.9	64.6	35.4
3. Bilincine göre	40.0	60.0	50.0	50.0	47.1	52.9	64.6	35.4

Diğ. : Hekim

Tablo XVI : Hekimlerin Özelliklerine Göre, Ev İdaresi Personelinin Denetim ve Değerlendirilmesinde, Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri (%).

GÖREVLER	İHTİSAS DALI : CERRAHI (n:21)				DAHİLİYE - DİĞER (n:16)			
	KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPMALI?		KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPMALI?	
	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.
1. Servisin temizlik ve diğer hizmetlerinin yerine getirilmesinde, personelin denetimi	100.0	-	66.7	33.3	93.8	6.2	93.8	6.2
2. Personelin değerlendirilmesi	95.2	4.8	95.2	4.8	87.5	12.5	87.5	12.5
	H. Ü. TIP FAK. MEZUNU (n:23)				DİĞ. TIP FAK. MEZUNU (n:14)			
1. Servisin temizlik ve diğer hizmetlerinin yerine getirilmesinde, personelin denetimi	95.7	4.3	100.0	-	100.0	-	42.8	57.2
2. Personelin değerlendirilmesi	91.3	8.7	95.7	4.3	92.9	7.1	85.7	14.3
	DİĞ. SAĞLIK K. ÇALIŞMAMIŞ (n:20)				ÇALIŞMIŞ (n:17)			
1. Servisin temizlik ve diğer hizmetlerinin yerine getirilmesinde, personelin denetimi	95.0	5.0	90.0	10.0	100.0	-	64.7	35.3
2. Personelin değerlendirilmesi	90.0	10.0	85.0	15.0	94.1	5.9	100.0	-

Diğ. : Hekim, Ev İdaresi Gözetmeni

Hekimlerin, hasta bakım planının yapılmasında hemşirelerin görevleriyle ilgili görüşleri Tablo XV de verilmiştir. Tabloda görüldüğü gibi, özelliklerine göre, dahiliye grubundaki hekimler, cerrahi grubundaki hekimlerden, H.Ü. Tıp Fakültesi mezunu olan hekimler, diğer tıp fakültelerinden mezun hekimlerden ve diğer sağlık kurumlarında çalışmış hekimler, çalışmamış olan hekimlerden daha fazla oranla, hasta bakım planını hemşirelerin yapması görüşündedirler. Bu bulgular da, hekimlerin özelliklerinin, görüşlerini etkilediği anlamına gelebilir.

Hekimlerin, ev idaresi personelinin denetim ve değerlendirilmesinde hemşirelerin görevleriyle ilgili görüşleri Tablo XVI da verilmiştir. Tabloda görüldüğü gibi, hekimlerin çoğunun gözlemleri, personelin denetim ve değerlendirilmesini hemşirelerin yaptıkları, görüşleri ise, denetimin hemşirenin yanısıra diğer görevlilerce de yapılmasıdır. Yine personelin diğer görevliler tarafından denetlenmesi görüşünde olan hekimlerin % 57.2 sinin, diğer tıp fakültelerinden mezun olmaları, bu özelliklerinin görüşlerini etkilediklerini düşündürmektedir.

Tablo XVII : Hekimlerin Özelliklerine Göre, Servislerle İlgili Araç, Gereç, Malzeme ve Gerekli Onarımların Sağlanması, Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri (%).

GÖREVLER	İHTİSAS DALI : CERRAHI (n:21)				DAHİLİYE - DIĞER (n:16)			
	KİMLER SAĞLIYOR?		KİMLER SAÇLAMALI?		KİMLER SAĞLIYOR?		KİMLER SAÇLAMALI?	
	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.
1. Temizlik malzemesi	85.7	14.3	71.4	28.6	87.5	12.5	81.3	18.7
2. Tıbbi sarf malzemesi	95.2	4.8	95.2	4.8	68.8	31.2	100.0	-
3. Kırtasiye malzemesi	47.6	52.4	33.3	66.7	-	100.0	-	100.0
4. Tıbbi araç ve gereçlerin her an kullanıma hazır bulundurulması	95.2	4.8	95.2	4.8	93.8	6.2	93.8	6.2
5. Onarım gereken malzemenin onartılması	76.2	23.8	57.1	42.9	87.5	12.5	62.5	37.5
6. Tesisat arızalarının giderilmesi için ilgili bölümlle ilişki	47.6	52.4	42.9	57.1	100.0	-	25.0	75.0
H.Ü. TIP FAK. MEZUNU (n:23) DIĞ. TIP FAK. MEZUNU (n:14)								
1. Temizlik malzemesi	82.6	17.4	82.6	17.4	92.9	7.1	64.3	35.7
2. Tıbbi sarf malzemesi	91.3	8.7	95.7	4.3	71.4	28.6	100.0	-
3. Kırtasiye malzemesi	21.7	78.3	17.4	82.6	35.7	64.3	21.4	78.6
4. Tıbbi araç ve gereçlerin her an kullanıma hazır bulundurulması	91.3	8.7	95.7	4.3	100.0	-	92.9	7.1
5. Onarım gereken malzemenin onartılması	82.6	17.4	60.9	39.1	78.6	21.4	57.1	42.9
6. Tesisat arızalarının giderilmesi için ilgili bölümlle ilişki	86.9	13.1	34.8	65.2	42.9	57.1	35.7	64.3
DIĞ. SAĞLIK K. ÇALIŞMAMIŞ (n:20) ÇALIŞMIŞ (n:17)								
1. Temizlik malzemesi	90.0	10.0	75.0	25.0	82.4	17.6	76.5	23.5
2. Tıbbi sarf malzemesi	95.0	5.0	95.0	5.0	70.6	29.4	100.0	-
3. Kırtasiye malzemesi	40.0	60.0	35.0	65.0	11.8	88.2	-	100.0
4. Tıbbi araç ve gereçlerin her an kullanıma hazır bulundurulması	95.0	5.0	95.0	5.0	94.1	5.9	94.1	5.9
5. Onarım gereken malzemenin onartılması	80.0	20.0	65.0	35.0	82.4	17.6	52.9	47.1
6. Tesisat arızalarının giderilmesi için ilgili bölümlle ilişki	45.0	55.0	30.0	70.0	100.0	-	41.2	58.8

Diğ. : Sekreter

Tablo XVIII : Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hastanın Ölümcül Olması ve Ölümü Halinde, Hemşirelerin Görevleriyle İlgili Görüşleri (%).

GÖREVLER	İHTİSAS DALI : CERRAHİ (n:21)				DAHİLİYE - DİĞER (n:16)			
	KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPMALI?		KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPMALI?	
	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.
1. Ölümcül hasta ile iletişim kurulması	57.1	42.9	66.7	33.3	50.0	50.0	62.5	37.5
2. Ölümcül hasta yakını ile iletişim kurulması	33.3	66.7	33.3	66.7	31.2	68.8	50.0	50.0
3. Ölümün hazırlanması	100.0	-	66.7	33.3	87.5	12.5	81.2	18.8
4. Eşyalarının yakınlarına teslim edilmesi	85.7	14.3	76.2	23.8	87.5	12.5	75.0	25.0
5. Eşyalarının, hastanenin ilgili bölümüne teslim edilmesi	80.9	19.1	61.9	38.1	68.8	31.2	56.3	43.7
6. Yakınlarına bilgi verilmesi	19.1	80.9	4.8	95.2	43.7	56.3	56.3	43.7
	H.Ü. TIP FAK. MEZUNU (n:23)				DİĞ. TIP FAK. MEZUNU (n:14)			
1. Ölümcül hasta ile iletişim kurulması	56.5	43.5	69.6	30.4	50.0	50.0	57.0	43.0
2. Ölümcül hasta yakını ile iletişim kurulması	52.2	47.8	65.2	34.8	-	100.0	-	100.0
3. Ölümün hazırlanması	95.7	4.3	86.9	13.1	92.9	7.1	50.0	50.0
4. Eşyalarının yakınlarına teslim edilmesi	91.3	8.7	73.9	26.1	78.6	21.4	78.6	21.4
5. Eşyalarının, hastanenin ilgili bölümüne teslim edilmesi	73.9	26.1	56.5	43.5	78.6	21.4	64.3	35.7
6. Yakınlarına bilgi verilmesi	30.4	69.6	30.4	69.6	28.6	71.4	21.4	78.6
	DİĞ. SAĞLIK K. ÇALIŞMAMIŞ (n:20)				ÇALIŞMIŞ (n:17)			
1. Ölümcül hasta ile iletişim kurulması	60.0	40.0	70.0	30.0	47.1	52.9	58.8	41.2
2. Ölümcül hasta yakını ile iletişim kurulması	45.0	55.0	55.0	45.0	17.6	82.4	23.5	76.5
3. Ölümün hazırlanması	95.0	5.0	85.0	15.0	94.1	5.9	58.8	41.2
4. Eşyalarının yakınlarına teslim edilmesi	85.0	15.0	75.0	25.0	88.3	11.7	76.5	23.5
5. Eşyalarının, hastanenin ilgili bölümüne teslim edilmesi	85.0	15.0	60.0	40.0	64.7	35.3	35.3	64.7
6. Yakınlarına bilgi verilmesi	20.0	80.0	20.0	80.0	41.2	58.8	35.3	64.7

Diğ. : Hekim, Sekreter, Hademe

Hekimlerin, servisle ilgili araç, gereç, malzeme ve gerekli onarımların sağlanmasında hemşirelerin görevleriyle ilgili görüşleri Tablo XVII de gösterilmiştir. Tabloda görüldüğü gibi hekimlerin çoğunun gözlemleri, kırtasiye malzemelerinin sağlanmasını ve tesisat arızalarının giderilmesi için ilgili bölümle ilişkiyi, diğer görevlilerin sağladıkları, görüşleri ise yine bu görevlilerce sağlanmasıdır. Servisin temizlik malzemesi ve tıbbi sarf malzemesinin sağlanmasını ve onarımı gereken malzemenin onartılmasını, tıbbi araç ve gereçlerin her an kullanıma hazır bulundurulmasını ise, hemşirelerin üslendiklerini ifade eden hekimler, yine bu görevlerin hemşireler tarafından yerine getirilmesi görüşündedirler.

Hekimlerin, hastanın ölümcül olması ve ölümü halinde hemşirelerin görevleriyle ilgili görüşleri Tablo XVIII de gösterilmiştir. Tabloda görüldüğü gibi, genel olarak hekimler, ölünün hazırlanması ve eşyalarının hasta yakınına ve hastanenin ilgili bölümüne teslim edilmesini, hemşirelerin yaptığını gözlemişlerdir. Gözlemlerine göre, hekimlerin uygulamada hastanın ölümü hakkında hasta yakınına bilgi verilmesinde çekimser kalmalarına karşın, bu görevin hekimler tarafından yerine getirildiğini söyleyenlerin, yine hekimlerce yerine getirilmesi gereğine inananların oranının % 56.3 - % 80.9 olarak değişmesi anlamlıdır. Bunun da nedeni, ölüm gibi bir konunun tıp okullarında yeterince işlenmemesine bağlı olarak hekimlerin bu konuda, kendilerini yeterince rahat hissetmediklerinden kaynaklanıyor olabilir. Yine tabloda görüldüğü gibi diğer tıp fakültelerinden mezun hekimlerin % 100 ünün, hemşirelerin ölümcül hasta yakını ile ilişki kurmadıklarını ve kurmalarının da gerekmediğini belirtmelerinden, hekimlerin mezun oldukları tıp fakültelerinin, görüşlerini etkilediği sonucu çıkartılabilir.

Tablo XIX : Hekimlerin Özelliklerine Göre, Hemşirelerin Hizmet-içi Eğitim Programlarının Yapılması Görevleriyle İlgili Görüşleri (%).

GÖREV	İHTİSAS DALI : CERRAHI (n:21)		DAHİLİYE - DIĞER (n:16)					
	KİMLER YAPIYOR?		KİMLER YAPIYOR?					
	Hem.	Diğ.	Hem.	Diğ.				
Hizmet-içi Eğitim Programı	100.0	-	85.7	14.3	93.8	6.2	81.2	18.8
	H. Ü. TIP FAK. MEZUNU (n:23)		DIĞ. TIP FAK. MEZUNU (n:14)					
Hizmet-içi Eğitim Programı	95.7	4.3	78.3	21.7	100.0	-	92.9	7.1
	DIĞ. SAĞLIK K. ÇALIŞMAMIŞ (n:20)		ÇALIŞMIŞ (n:17)					
Hizmet-içi Eğitim Programı	100.0	-	80.0	20.0	94.1	5.9	88.2	11.8

Diğer : Hekim, Hem. Hiz. Md. Lüğü Eğitim Koordinatörü

Hekimlerin, hemşirelerin hizmet-içi eğitim programlarının yapılması görevleriyle ilgili görüşleri Tablo XIX da gösterilmiştir. Görüldüğü gibi, hemşirelerin eğitim programlarının, hemşireler tarafından yapıldığını ortalama % 97.3 hekim gözlem olarak getirmişlerdir. Yine hekimlerin ortalama % 84.4 ü, bu programların hemşireler tarafından yapılması görüşündedirler. Geriye kalan ortalama % 15.6 hekimin görüşü ise, hemşirelerin hizmet-içi eğitim programlarını, hekimler ve Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğü Eğitim Koordinatörünün birlikte yapmaları gereğine inandıkları doğrultusundadır.

Servisteki ilaçların muhafazasından kimler sorumlu ve kimler sorumlu olmalı sorularına, hekimlerin % 100 ünün cevapları, servisteki ilaçları hemşirelerin mahfaza ettikleri ve etmeleri doğrultusunda ortaya çıkmıştır.

Hekimlerin, servisin diğer bölümlerle haberleşmesi ve gerekli yazı ve raporların tanzimini, hemşirelerin görevi olarak görmedikleri, ancak telefonlara bakılmasının ekibin tümünün görevi olduğunu düşünenlerin % 9.4 gibi küçük bir grubu oluşturduğu görülmüştür.

Hastanın taburcu edilmesinde, taburculuk işlemlerini kimler yapıyor, kimler yapmalı sorusuna, hekimlerin % 100 ü, bu işlemleri servisin diğer görevlilerinin yaptığı gözlem ve yapmaları görüşünü getirmişlerdir.

I V - S O N U Ç , Ö N E R İ L E R , Ö Z E T

A. S o n u ç

Servis sorumlu hekimlerinin, servis hemşirelerinin görevlerine ilişkin bilgi ve görüşlerinin saptanması amacıyla planlanan bu araştırmadan elde edilen verilere göre aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir :

1. Genel olarak, hekimlerin, hemşirelerin görevlerine ilişkin bilgi eksikliği olduğu saptanmıştır.

2. Araştırma kapsamına alınan hekimlerin çoğunluğunun, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi mezunu olup, diğer sağlık kurumlarında çalışmamış oldukları ve halen cerrahi alanlarında çalıştıkları saptanmıştır (Tablo I).

3. Hekimlerin özelliklerine göre, hemşirelerin görevlerine ilişkin bilgi puanları incelendiğinde, gruplar arası farkın önemli olmadığı görülmüştür. Yani, hekimlerin ihtisas dalları, mezun oldukları tıp fakülteleri ve daha önce diğer sağlık kurumlarında çalışıp çalışmamaları konuya ilişkin bilgi durumlarını etkilememektedir denilebilir (Tablo II).

4. Hekimler çoğunlukla, hemşirelerin yatak yaptıklarını, servise yeni gelen hastayı diğer hastalarla tanıştırma ve hastaya görevliler hakkında bilgi verme işlemlerini yapmadıklarını belirtmişlerdir. Bu konudaki düşünceleri ise hasta yatağını daha çok diğer personelin yapması, has-

tanın diğer hastalarla tanıştırılması ve hastaya görevliler hakkında bilgi verilmesini hemşirelerin yapmaları doğrultusundadır (Tablo III A ve B).

5. Hekimler çoğunlukla, hemşirelerin hastanın genel durumundaki değişiklikleri izlediklerini, fizyolojik ihtiyaçlarını giderdiklerini, solunumuna yardımcı işlemleri yaptıklarını, tedavi uygulamalarını ve aldığı çıkardığı mayi takiplerini yaptıklarını belirtmişlerdir. Ancak, hekimlerin gözlemlerine göre, dahiliye servislerindeki hemşirelerin, cerrahi servislerindeki hemşirelere oranla daha az solunum egzersizi yaptırdıkları ortaya çıkmıştır. Hekimlerin çoğunluğunun bu görevleri yapacak kişilere ilişkin görüşleri ise, hastanın boşaltım ihtiyacının giderilmesini diğer personelin sağlaması, sözkonusu diğer görevlerin yine hemşireler tarafından yerine getirilmesidir (Tablo IV-VIII).

6. Hekimlerin çoğunluğu, hemşirelerin hastanın alışkanlıkları ve adetleri hakkında bilgi edinmediklerini, hasta ve yakınına hastanın tedavisi hakkında bilgi vermediklerini gözlemişlerdir. Bu görevlerin daha çok hekimlerce yerine getirilmesi görüşünde olduklarını belirtmişlerdir (Tablo IX).

7. Hastanın sağlık eğitiminin hemşireler tarafından yapıldığını gözlemiş olan hekimlerden daha çoğu, bu eğitimin hemşirelerce yapılması gerektiği görüşünde olduklarını da ifade etmişlerdir (Tablo X).

8. Genelde hekimler, hemşirelerin hastayı tetkik ve ameliyata hazırladıklarını izlemişler ve görüşlerinin de bu işlemleri hemşirelerin yapmaları gerekli olduğu şeklinde belirtmişlerdir. Ancak, diğer sağlık kurumlarında çalışmamış olan hekimlerin çoğu, hemşirenin hasta muayenesine yardım ettiğini belirtmiş olmalarına karşın, bu görevi hemşirenin yapması gereğine inanların oranında düşme görülmüştür (Tablo XI).

9. Hekimlerin çoğu, tanı işlemlerinden idrar kültürü alınması dışında, hemşirelerin bu işlemleri yapmadıklarını, aynı zamanda, yine idrar kültürü alma dışında bu görevlerin hemşirelerin görevleri olmaması gerektiğini de vurgulamışlardır (Tablo XII).

10. Hastaya nazogastrik sondayı hemşirenin takmadığını ifade eden hekimlerin çoğu, bu işlemin hemşirenin görevi olmadığını da belirtmişlerdir (Tablo XIII).

11. Hekimlerin çoğu, hemşirelerin hasta dosyasını okumadıklarını izlemişler ve hasta dosyasını okumanın hemşirenin görevleri arasında olması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca hekimler, hemşirelerin hastanın genel durumundaki değişiklikleri hekime ilettiklerini, vizite katıldıklarını, genel durumu ve tedavisi hakkında görüş ilettiklerini belirtmişlerdir. Hekimlerin, bu görevlerin ve hastaya acil hallerde hekim gelinceye kadar kardiyak masaj, suni solunum gibi yeniden canlandırma işlemlerinin hemşireler tarafından yapılması görüşünde oldukları da ortaya çıkmıştır (Tablo XIV A ve B).

12. Dahiliye grubundaki hekimlerin, cerrahi grubundaki hekimlerden, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun hekimlerin, diğer tıp fakültelerinden mezun hekimlerden, daha önce diğer sağlık kurumlarında çalışmış olan hekimlerin, çalışmamış olan hekimlerden daha fazla oranla, hasta bakım planını hemşirelerin yapmaları görüşünde oldukları, ancak hemşirelerin, bu görevi hekimlerin görüşleri oranında yapmadıkları, hekimlerin çoğu tarafından belirtilmiştir (Tablo XV).

13. Ev idaresi personelinin denetim ve değerlendirilmesini, hekimlerin çoğunluğunun, hemşirelerin yaptıklarını izledikleri, sadece denetimin, hemşirelerin yanısıra diğer görevlilerce de yapılması gereğine inandıkları ortaya çıkmıştır (Tablo XVI).

14. Hekimlerin çoğunun, servisin tıbbi sarf malzemesini ve tıbbi araç ve gereçlerin her an kullanıma hazır bulundurulmasını hemşirelerin sağlamaları düşüncesinde oldukları saptanmıştır (Tablo XVII).

15. Ölümcül hasta ve yakınıyla iletişim kurulmasını, hastanın ölümlü halinde yakınlarına bilgi verilmesini, hekimlerin çoğunun kendi görevleri olarak gördükleri, ölünün hazırlanması ve eşyalarının yakınlarına ya da hastanenin ilgili bölümüne teslim edilmesini ise, hemşirenin yanısıra diğer personelin de görevi olarak düşündükleri saptanmıştır (Tablo XVIII).

16. Hekimlerin çoğunun, hemşirelerin hizmet-içi eğitim programlarının, hemşireler tarafından yapıldığını izledikleri saptanmış olup, görüşlerinin de bu programların, yine hemşirelerce yapılması doğrultusunda olduğu ortaya çıkmıştır (Tablo XIX).

17. Hekimlerin tümünün, servisteki ilaçların hemşirelerce muhafaza edildiğini izledikleri ve görüşlerinin de ilaçların yine hemşireler tarafından muhafaza edilmesi olduğu saptanmıştır (Sayfa 41).

18. Hekimler, hemşirelerin hastanın taburculuk işlemlerini yaptıklarını ve bu işlemlerin diğer görevlilerce yapılması görüşünde olduklarını belirtmişlerdir (Sayfa 41).

19. Hekimler gözlemlerinde, serviste telefonlara bakılması, gerekli yazı ve raporların tanzim edilmesi gibi görevleri, hemşirelerin yaptıklarını belirtmiş olup, aynı zamanda bu görevlerin diğer görevlilerce yapılması görüşünde olduklarını belirtmişlerdir (Sayfa 41).

B . Ö n e r i l e r

Araştırma sonuçlarının ışığı altında aşağıdaki öneriler getirilmiştir :

1. Hemşirelerin görev, yetki ve sorumluluklarıyla ilgili bilgilere , hekimlerin müfredat programlarında yer verilmesi ve bu bilgilerin, hemşireler tarafından aktarılması önerilebilir. Eğitimleri sırasında bu bilgileri almamış olan hekimlere, göreve başladıkları hastanede oryantasyonları sırasında, Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğünden bir görevli tarafından, hemşirelerin görev, yetki ve sorumlulukları hakkında bilgi verilmesi gerekir.

2. Hemşirelerin görev tanımlarının yeniden gözden geçirilerek eksikliklerinin belirlenmesi ve bunların, hekim ve hemşirelerin katıldığı toplantılarda tartışılması, aynı şekilde hemşirelik işlevlerine ilişkin hekim görev alanlarının da yine hekim-hemşire toplantılarında tartışılabilmesi önerilebilir.

3. Hekim-hemşire ilişkileri sürtüşme düzeyinde ise, bunların asıl nedeninin saptanması amacıyla uygun araştırmaların yapılmasının planlanması önerilebilir.

C . Ö z e t

Araştırma, Hacettepe Üniversitesi Erişkin Uygulama Hastanesi servislerinde çalışan sorumlu hekimlerin, servis hemşirelerinin görevlerine ilişkin bilgi ve görüşlerinin saptanması amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Erişkin Uygulama Hastanesinin 32 servisi vardır. Bu servislerde çalışan 37 sorumlu hekimin tümü araştırma kapsamına alınmıştır.

Veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen soru kağıdı ile, 18 Haziran 1985 - 8 Temmuz 1985 tarihleri arasında toplanmış, elde çetelenerek dizgelenmiş ve değerlendirilmiştir. Değerlendirmede yüzdellik ve ki-kare önemlilik testi uygulanmıştır.

Bilgi puanlarının değerlendirilmesi sonunda, hekimlerin, ihtisas dalları, mezun oldukları tıp fakülteleri ve daha önce diğer sağlık kurumlarında çalışıp çalışmama gibi özelliklerinin, hemşirelerin görevleriyle ilgili bilgilerini etkilemediği düşünülmüştür.

Yapılan değerlendirme sonunda, hekimlerin çoğunun, hemşirelerin, görevlerini büyük ölçüde yaptıklarını gözledikleri ve bu görevlerin hemşireler tarafından yapılmasının gerekli olduğu doğrultusunda görüş getirdikleri belirlenmiştir. Ancak, hekimlerin çoğu, servise yeni gelen hastanın diğer hastalarla tanıştırılması ve hastaya görevliler hakkında bilgi verilmesi, hasta dosyasının okunması, hasta bakım planı yapılması, hastaya sağlık eğitimi yapılması ve yeniden canlandırma işlemlerinin uygulanması görevlerini hemşirelerin yeterince yapmadıklarını izlemişler, ama, hemşirelerin bu görevleri yapmalarının gerekli olduğu görüşünü ileri sürmüşlerdir. Yine hekimlerin çoğu, hemşirelerin tanı işlemlerini yapmadık-

larını, hastanın alışkanlıkları ve adetleri hakkında bilgi edinmediklerini ve ölümcül hasta ile iletişim kurmadıklarını izlememişler, aynı zamanda da bu görevlerin hemşirelerin görevleri olmadığı doğrultusunda görüş getirmişlerdir.

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre gerekli önerilerde bulunulmuştur.

K A Y N A K Ç A

1. Allen Stanley. "A True Team Concept", Nursing Mirror. March 3, 1977.
s. 63.
2. Bilen, Mürüvvet. Sağlıklı İnsan İlişkileri Ailede Kurumlarda Toplumda.
2. Bs, Ankara Basım Sanayi, 1983. ss. 203-212.
3. Bowman, Michael. "An Answer to The Critics", Nursing Mirror. July 22,
1981. ss. 32-33.
4. Devereux, Pamela, Mc Nutt. "Nurse-Physician Collaboration : Nursing
Practice Considerations", The Journal of Nursing Administration.
September 1981. ss. 37-39.
5. Donahue, Marry, W.Weiner, Edward. and Shirk, Michael. "A Nurse,
Physician, and Administrator Wiew Primary Nursing", Nursing
Clinics of North America. Vol. 12, No. 2, June 1977. ss. 247-255.
6. Goodvin, Shirley. "The Name of The Game", Nursing Mirror. February 24,
1982. s. 14.
7. Grubb, Lydia L. "Nurse-Physician Collaboration", Supervisor Nurse.
May 1979, ss. 18-21.
8. Hemşireliğin İşlevleri, Standartları ve Niteliklerini Kapsayan Bir
Rehber. Ankara : Türk Hemşireler Demeği Yayını, 1981. ss. 18-20.

9. Johnston, Phillippa F. "Improving the Nurse-Physician Relationship", The Journal of Nursing Administration. March 1983. ss. 19-20.
10. Kalisch, Beatrice J. and Kalisch, Philip. "An Analysis of Physician-Nurse Conflict", Journal of Nursing Administration. January 1977. ss. 51-57.
11. Köroğlu, Ertuğrul. Sağlık Personelini İlgilendiren Hukuk Kuralları - Sağlık Mevzuatı. Hacettepe Yayın Birliği Sağlık Hukuku Dizisi. Yargıçoğlu Yayınevi. 1.Bs, Haziran 1984. ss.411-413.
12. Lewis, Margaret. "Teamwork and Morale", Nursing Mirror. May 24, 1979. s. 32.
13. Morgan, Ann P. Mc Cann, Janice M. "Nurse-Physician Relationships : The Ongoing Conflict", Nursing Administration. Summer 1983. ss. 1-7.
14. Sovik, William E. "Physician-Nurse Relationship From the Physician Wiewpoint", The Ohio State Medical Journal. January 1980. ss. 37-38.
15. Strong, Earl P. Yönetim Kavramı. Çevirenler : İnan Özalp ve Celil Koparal. Bilim ve Teknik Kitabevi,1983. ss. 40-43.
16. Sümbüloğlu, Kadir. Sağlık Bilimlerinde Araştırma Teknikleri ve İstatistik. Ankara, 1978.
17. Tompkins, Frances D. "Seeing Nurse - Physician Administrator Relationships As A Circle", Nursing Administrator. Summer 1983. ss. 52-58.
18. Uyer, Gülten. Hemşirelik Hizmetlerinde Yönetim Ders Notları. 1985.
19. Velioğlu, Perihan. Hemşirelikte Yönetim. İstanbul, Bozok Matbaası, Ekim 1970. ss. 57-83.

20. _____. "Hekim-Hemşire İlişkileri", İstanbul Tıp Kurultayı Tıp ve Hemşirelik Eğitimi Simpozyumları. İstanbul Üniversitesi Yayını. 25-30 Eylül, 1977. ss. 256-267.
21. Watkin, Annette. "The Nurse Manager in 1979", Nursing Mirror. May 17, 1979. ss. 19-22.
22. "Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliği", Resmi Gazete, 12927 ; 13 Ocak 1983.

SERVİS SORUMLU HEKİMLERİNİN SERVİS HEMŞİRELERİNİN GÖREVLERİYLE
İLGİLİ BİLGİ VE GÖRÜŞLERİNE İLİŞKİN SORU KAĞIDI

I. Kişiyeye Özel Bilgiler

1. İhtisas dalınız :

-

2. Mezun olduğunuz Tıp Fakültesi :

-

3. Hacettepe Üniversitesi Hastanelerinden önce görev yaptığınız sağlık kurumu oldu mu ?

Evet

Hayır

()

()

(Cevap hayır ise 6 ya geçiniz)

4. Hangi sağlık kurumunda ?

-

5. Görev süreniz ?

-

6. Muayenehanede çalışmanız oldu mu ?

Evet

Hayır

()

()

(Cevap hayır ise 8 e geçiniz)

7. Çalışma süreniz ?

-

8. Ne kadar süredir servis sorumlusu olarak çalışmaktasınız ?

-

9. Sorumluluğunuz altındaki hekim sayısı ?

-

II. Hemşirenin Görevlerine İlişkin Bilgi ve Görüşler

10. Hastanın servise kabulü ve hasteneye uyumunda, aşağıdaki işleri kimler yapıyor, kimler yapmalı, bunlardan hangileri hemşirenin görevi ?

	Kimler yapıyor?	Kimler yapmalı?	Hemşirenin görevi mi ?
Hasta yatağını yapma			
Hasta ünitesinin düzenlenmesi			
Yatağının gösterilmesi			
Diğer hastalarla tanıştırma			
Servis hakkında bilgi verme			
Servisteki görevliler hakkında bilgi verme			
Hastane kuralları hakkında bilgi verme			
Hastaneye getirebileceği özel eşyaları hakkında bilgi verme			
Ziyaretler hakkında bilgi verme			
Refakatler hakkında bilgi verme			
Hasta yakınlarına, hastane kuralları hakkında bilgi verme			

11. Hastanın genel durumu ile ilgili değişikliklerin izlenmesini kimler yapıyor, kimler yapmalı, bunlardan hangileri hemşirenin görevi ?

	Kimler yapıyor?	Kimler yapmalı?	Hemşirenin görevi mi ?
Ateş-nabız-solunum alma			
Arter basıncı alma			
Ven basıncı alma			
Bilinç takibi			

12. Hastanın sıvı-elektrolit dengesini koruma yönünden izlenmesini kimler yapıyor, kimler yapmalı, bunlardan hangileri hemşirenin görevi ?

	Kimler yapıyor?	Kimler yapmalı?	Hemşirenin görevi mi ?
Oral mayi takibi			
Intravenöz mayi takibi			
İdrar nicelik ve niteliği takibi			
Kusmuk nicelik ve niteliği takibi			
İshal nicelik ve niteliği takibi			
Deranaj nicelik ve nitelik takibi			

13. Hastanın fizyolojik ihtiyaçlarının karşılanması ile ilgili işlemleri kimler yapıyor, kimler yapmalı, bunlardan hangileri hemşirenin görevi ?

	Kimler yapıyor?	Kimler yapmalı?	Hemşirenin görevi mi ?
Yemek yedirilmesi			
Boşaltım ihtiyacının giderilmesi			
Temizlenmesi			
Pozisyonunun değiştirilmesi			
Masajının yapılması			
Dekübitis bakımı verilmesi			

14. Hastanın solunumuna yardımda, gerekli işlemleri kimler yapıyor, kimler yapmalı, bunlardan hangileri hemşirenin görevi ?

	Kimler yapıyor	Kimler yapmalı?	Hemşirenin görevi mi ?
Solunum egzersizi yaptırılması			
Öksürtülmesi			
Postüral drenaj yaptırılması			
Aspirasyonun yapılması			
Nazal oksijen verilmesi			

15. Tedavi uygulamalarında, ilaçların verilmesi ve uygulanmasını kimler yapıyor, kimler yapmalı, bunlardan hangileri hemşirenin görevi ?

	Kimler yapıyor?	Kimler yapmalı?	Hemşirenin görevi mi ?
Oral ilaçların verilmesi			
Haricen kullanılan ilaçların verilmesi			
İntramusküler enjeksiyon yapılması			
İntravenöz enjeksiyon yapılması			
Subkütan enjeksiyon yapılması			

III. Hemşirenin Hekimle Birlikte Çalışmasına İlişkin Bilgi ve Görüşler

16. Hastanın korku ve endişelerinin giderilmesinde, aşağıdaki işleri kimler yapıyor, kimler yapmalı, bunlardan hangileri hemşirenin görevi ?

	Kimler yapıyor?	Kimler yapmalı?	Hemşirenin görevi mi ?
Hastanın alışkanlıkları ve adetleri hakkında bilgi edinme			
Hastaya tedavisi hakkında bilgi verme			
Hasta yakınlarına, hastanın tedavisi hakkında bilgi verme			

17. Hastaya sağlık eğitimini kimler yapıyor, kimler yapmalı ?

	Hemşire	Diğer
Kimler yapıyor ?		
Kimler yapmalı ?		

18. Aşağıda belirtilmiş işleri kimler yapmalı, kimler yapıyor, bunlardan hangileri hemşirenin görevi ?

	Kimler yapıyor	Kimler yapmalı?	Hemşirenin görevi mi ?
Hastayı muayene hazırlama			

(18 e devam)

	Kimler yapıyor?	Kimler yapmalı?	Hemşirenin görevi mi ?
Hasta muayenesine yardım			
Hastayı tetkike hazırlama			
Hastayı ameliyata hazırlama			
Pansuman yapma			

19. Tanı işlemleri için, aşağıda belirtilen işlemleri kimler yapıyor, kimler yapmalı, bunlardan hangileri hemşirenin görevi ?

	Kimler yapıyor?	Kimler yapmalı?	Hemşirenin görevi mi ?
İdrar örneği alma			
İdrar kültürü alma			
Kan örneği alma			
Kan kültürü alma			
Gaita örneği alma			
Balgam örneği alma			
Boğaz kültürü alma			
Yara kültürü alma			
Tetkik formu yazma			

20. Hastaya sonda ve tüp takılması işlemini kimler yapıyor, kimler yapmalı, bunlardan hangileri hemşirenin görevi ?

	Kimler yapıyor?	Kimler yapmalı?	Hemşirenin görevi mi ?
İdrar sondası takılması			
Nazogastrik sonda takılması			
Rektal tüp konması			

21. Hekimle birlikte çalışmada hemşire, hastanın

Evet Hayır Görevi mi ?

	Evet	Hayır	Görevi mi ?
Dosyasını okuyor mu ?			
okumalı mı ?			
Dosyasına hemşire notu koyuyor mu ?			
not koymalı mı ?			
Genel durumundaki değişiklikleri hekime ilettiği şekilde, hemşire gözlem formuna kaydediyor mu ?			
kaydetmeli mi ?			
Hekimin yaptığı vizite katılıyor mu ?			
vizite katılmalı mı ?			
Genel durumu hakkında ve tedavisinde görüş iletiyor mu ?			
görüş iletmeli mi ?			
Yeniden canlandırma işlemini yapıyor mu ?			
yapmalı mı ?			
Hekim gelinceye kadar yeniden canlandırma işlemlerinden suni solunum yaptırıyor mu ?			
Yaptırmalı mı ?			
Kardiyak masaj yapıyor mu ?			
yapmalı mı ?			
Intratrakeal tüp takıyor mu ?			
takmalı mı ?			
Defibrilasyon yapıyor mu ?			
yapmalı mı ?			

22. Hastanın taburcu edilmesinde, taburculuk işlemlerini kimler yapıyor, kimler yapmalı ?

Kimler yapıyor ?

Kimler yapmalı ?

Hemşire		
Diğer		

IV. Hemşirenin Bağımsız Görevlerine İlişkin Bilgi ve Görüşler

23. Hasta bakım planını kimler yapıyor, kimler yapmalı, hasta bakım planı yapmak kimin görevi ?

Kimler yapıyor?

Kimler yapmalı?

Kimin görevi?

Genel durumuna göre			
Tedavisine göre			
Bilincine göre			

24. Ev idaresi hizmetlerinin verilmesinde, personelin denetim ve değerlendirilmesini kimler yapıyor, kimler yapmalı ?

Hemşire

Diğer

Servisin temizliğinin ve diğer hizmetlerinin yerine getirilmesinde denetimi kimler yapıyor ?		
Kimler yapmalı?		
Değerlendirilmesini kimler yapıyor?		
kimler yapmalı?		

25. Servisin diğer bölümlerle haberleşmesinde, aşağıdaki işleri kimler yapıyor, kimler yapmalı, kimin görevi ?

Kimler yapıyor?

Kimler yapmalı?

Kimin görevi?

Telefonlara bakılması ve ilgililere iletilmesi			
Gerekli yazı ve raporların tanzimi			

26. Servisle ilgili araç, gereç, malzeme ve gerekli onarımları kimler sağlıyor, kimler sağlamalı, bunları sağlamak kimlerin görevi ?

	Kimler sağlıyor?	Kimler sağlamalı?	Kimlerin görevi?
Temizlik malzemesi			
Tıbbi sarf malzemesi			
Kırtasiye malzemesi			
Tıbbi araç ve gereçlerin her an kullanıma hazır bulundurulması			
Onarımı gereken malzemenin onartılması			
Tesisat arızalarının giderilmesi için ilgili bölümle ilişki			

27. Servisteki ilaçların muhafazasından, kimler sorumlu, kimler sorumlu olmalı, ilaçların muhafazası kimin görevi ?

	Hemşire	Diğer
Kimler sorumlu ?		
Kimler sorumlu olmalı ?		
İlaçların muhafazası kimin görevi ?		

28. Hastanın ölümcül olması ve ölümü halinde gerekenleri kimler yapıyor, kimler yapmalı, gerekenlerin yapılması kimlerin görevi ?

	Kimler yapıyor?	Kimler yapmalı?	Kimlerin görevi?
Ölümcül hasta ile iletişim kurulması			
Ölümcül hasta yakını ile iletişim kurulması			
Ölünün hazırlanması			
Eşyalarının yakınlarına teslim edilmesi			

(28 e devam)

	Kimler yapıyor?	Kimler yapmalı?	Kimlerin görevi?
Eşyalarının hastanenin ilgili bölümüne teslim edilmesi			
Yakınlarına bilgi verilmesi			

29. Hemşirenin hizmet-içi eğitim programını kimler yapıyor, kimler yapmalı, eğitim programı yapmak kimin görevi ?

	Hemşire	Diğer
Kimler yapıyor ?		
Kimler yapmalı ?		
Programı yapmak kimin görevi ?		

